

Sivas temel
eser

MASAL BABASI EFLÂTUN CEM GÜNEY SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ

Sivas 06 - 07 Haziran 2014

2. Cilt

Sivas 2015

MASAL BABASI EFLÂTUN CEM GÜNEY SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ
(06-07 HAZİRAN 2014)

SİVAS 1000 TEMEL ESER
No: 23

ISBN 978-605-149-459-3

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Recep TOPARLI	Yrd. Doç. Dr. Berat DEMİRCİ
Prof. Dr. Bilal YÜCEL	Dr. Müjgan ÜÇER
Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA	İsmail Hakkı ACAR
Prof. Dr. Şeref BOYRAZ	Av. Haluk ÇAĞDAŞ
Prof. Dr. Talip ÖZDEŞ	İbrahim YASAK
Doç. Dr. Galip EKEN	Tekin ŞENER
Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA	

Editör

Kadir PÜRLÜ

Tashih

Erhan PAŞAZADE - Ali Rıza AKYÜZ

Ses Çözümlenmeleri

Eyüp ESKİCİ - Ali Rıza AKYÜZ

Fotoğraflar

Ertuğrul ÖZKANAT - Erhan PAŞAZADE

Sayfa Tasarımı

Mikâil KARTAL

Baskı

EsFORM Ofset Matbaacılık, 4 Eylül Sanayi Sitesi 25/a Blok No .11, 58080
(0346) 226 42 92 Sivas

İletişim

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Atatürk Kültür Merkezi / SİVAS

Telefon: 0 346 223 59 08

Belgegeçer: 0 346 223 92 99

Elektronik Posta: iktm58@kultur.gov.tr
www.sivaskulturturizm.gov.tr

Yayımlanan bildiri metinlerdeki hukuki sorumluluk, yazım ve noktalama konusundaki tutumlar yazarlarına aittir.

İÇİNDEKİLER

5. Oturum: Halk Edebiyatımız ve Eflâton Cem GÜNEY-2

Prof. Dr. Dilâver DÜZGÜN

Eflâton Cem GÜNEY' in Erzurumlu Emrah ile İlgili Çalışmaları/ 3

Nihangül DAŞTAN

Türk Folklor Araştırmaları Tarihinde Eflâton Cem GÜNEY' in Yeri/ 13

Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN

[Bir Hakkın -Gecikmeli de Olsa- Teslimi] Erzurum Âşıklık Geleneği
Konusunda Yapılan Monografik Çalışmalarda İlk İsim :
Eflâton Cem Güney/ 21

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN

Eflâton Cem Güney'in Kerem ile Aslı Hikâyesindeki
Şiirlerinin Kaynakları/ 27

Erhan PAŞAZADE

Eflâton Cem GÜNEY' in Kitapları/ 41

Müjgân ÜÇER

Eflâton Cem Güney' in Kızı Özden Güney'i Ziyaretimiz/ 59

Değerlendirme Oturumu/ 71

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU/ 73

Nail TAN/ 75

Prof. Dr. İsmet ÇETİN/ 77

Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA/ 79

Sempozyum Sonuç Bildirisi/ 81

Eflâton Cem Güney'e Ait Kitap Kapakları, Belgeler ve Fotoğraflar/ 87

Sempozyum Fotoğrafları/ 189

Masal Babası Eflâtun Cem Güney Sempozyumu

5. OTURUM

HALK EDEBİYATIMIZ VE EFLÂTUN CEM GÜNEY-2

EFLÂTUN CEM GÜNEY'İN ERZURUMLU EMRAH İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARI

Prof. Dr. Dilâver DÜZGÜN¹

Özet

Eflâton Cem Güney'in 1928 yılında yayımladığı Erzurumlu Emrah'la ilgili eser, bu konudaki ilk kapsamlı araştırmadır. Eserin 1950 yılında gerçekleşen ikinci baskısını ise Eflâton Cem ile oğlu Çetin Eflâton birlikte hazırlamışlardır. Bundan sonra eser altı kez daha basılmıştır. Bu baskılarda eserin içeriğinde değil, dilinde bazı değişikliklere gidilmiştir. Dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda Eflâton Cem'in bu alandaki önemli bir boşlu doldurduğu anlaşılır. Ancak halk biliminin bir disiplin haline gelmeden önceki zamanların ürünü olan bu çalışma, bazı yöntem sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Şairin sadece hece vezniyle ortaya koyduğu şiirlerine yer verilmesi ve Emrah mahlaslı şiirlerin büyük bir kısmının iyi bir elemenden geçirilmeksizin esere alınması sonraki yıllarda araştırma yapanların eğilimleri ve kabulleri üzerinde etkili olmuştur.

Anahtar kelimeler: Eflâton Cem Güney, Erzurumlu Emrah, aşıklik geleneği, halk bilimi araştırma yöntemleri.

Giriş

Halk bilimi araştırmalarının üniversitelerde bir disiplin halinde yer almasından önce bu alandaki çalışmaların farklı uzmanlık alanlarına mensup kişiler tarafından gerçekleştirildiği görülür. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Mehmet Halit Bayrı, M. Şakir Ülkütaşır bunlardan birkaçıdır. Özellikle Cumhuriyet'in kuruluşunu takip eden yıllarda halka yönelme politikalarının etkisi ve amatör ruhun heyecanlarıyla ortaya çıkan bu araştırmalar, doğal olarak birtakım yöntem sorunlarını beraberinde getirmiştir.

Kaybolmakta olan değerlerin ve halk kültürü ürünlerinin vakit kaybetmeden derlenmesi ve neşredilmesi kaygısının öne çıktığı bu çalışmalar, elbette minnetle anılmalı, ama eksiklikleri bilimsel yöntemlerle giderilmelidir.

¹ Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi / Erzurum

Bu araştırmanın amacı, Erzurumlu Emrah'la ilgili ilk kapsamlı çalışmayı ve şaire ait hece vezniyle söylenmiş şiirlerin yer aldığı kitap neşrini gerçekleştiren Eflâton Cem Güney'in konuyla ilgili yayımlarını karşılaştırmalı olarak ele almak, halk bilimi araştırmalarının yöntem sorunlarını tartışmak, ilk dönem araştırmalarından günümüze aktarılan problemlere dikkat çekmektir.

I. Eflâton Cem'in Kitap Çalışmasından (1928) Önce Erzurumlu Emrah'tan Bahseden veya Onun Şiirlerine Yer Veren Çalışmalar

Erzurumlu Emrah'ın şiirlerinin yer aldığı en eski kaynak eserler, çeşitli mecmua ve cönklerdir. Şairin şiirleri, ilk kez Divan-ı Emrah adıyla Mehmet Abdülaziz Erzurumi tarafından 1332/1916 yılında yayımlanmıştır. Bu eserde şairin aruz vezniyle yazdığı şiirler yer almaktadır. Bunlardan başka Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri (1917) adlı eserinde Emrah hakkında kısa bilgiler vererek bir şiirini aktarmıştır. Esad İleri, Halk Şairleri (1339/1923) adlı eserinde onun bir şiirine, Çankırlı Talat ise Halk Şiirlerinin Şekil ve Nevi (1926) adlı eserinde birkaç şiirine yer vermiştir. O dönemde konuyu gündemine alan Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu ise Erzurum Şairleri (1927) adlı eserinde şairin hayatı, edebi kişiliği ve şiirlerinden örneklerle yer vermiş, Seçme Halk Şiirleri (1927) adlı küçük bir broşürde bir koşmasını almış, Ahmet Halil imzasıyla Halk Bilgisi Mecmuasında yayımlanan bir yazısında (1928) Emrah'ın mezarı hakkında yeni bir gelişmeyi aktarmıştır.

II. Eflâton Cem'in Erzurumlu Emrah'la İlgili Yayınları

A. Kitaplar

Eflâton Cem'in konuyla ilgili kitap hacmindeki ilk çalışması, Erzurumlu Emrah, Hayatı-Şahsiyeti-Eserleri adını taşır. Eflâton Cem imzasının altında "Sivas Erkek Lisesi Edebiyat Muallimi" kaydı vardır. Sivas Vilayet Matbaasında 1928 yılında basılan eserin kapağında ayrıca "Türkiyat Enstitüsü tarafından tedkik ve takdir olunmuştur" notu mevcuttur.

210 sayfadan oluşan eser "Birkaç Söz" ile başlar. Yazar, burada halk şairlerinin uzun yıllar ihmal edildiğine değinerek şairin "gayri matbu hece şiirlerini bin emekle topladım, bir milli divan yapmak istedim" der ve kaynaklarının "mahalli tedkikler, eski cönkler ve ihtiyar âşıklardan alınan notlar" olduğunu belirtir. "Hayatı" ve "Şahsiyeti" bölümlerinden sonra "Eserleri" başlığı altında Emrah'ın 169 şiiri verilmiştir.

Fuat Köprülü, 1929 yılında yayımladığı XIX uncu Asır Sazşairlerinden Erzurumlu Emrah adlı çalışmasında Eflâton Cem'in eserine değinerek onun Emrah'ın hayatı ve eserleri hakkında önemli bilgiler ihtiva eden ilk monografiyi ortaya koyduğunu belirtir. Özellikle şairin Niksar'daki mezarı ve ölüm tarihi hakkında ortaya konulan yeni bilgilerin önemini vurgulayarak takdir hislerini ifade eder. Köprülü'nün bu eserle ilgili diğer tespitleri şöyledir:

* Emrah'ın şiirleri burada bulunanlardan ibaret değildir.

* Eflâton Cem'in eserinde yer alan şiirlerin bir kısmı Emrah'a ait değildir.

* 1332'de yayımlanan Divan-ı Emrah'taki şiirlerde yer yer şairin hayatı hakkında bilgilerin bulunmasına rağmen Eflâton Cem bunlardan yararlanmamıştır.

* “Emrah'ın yetiştiği ictimai muhiti ve onun edebi şahsiyetini tahlil hususunda da kâfi derecede çalışılmamış, umumi ve indi mütalaalarla iktifa edilmiştir.”

* “Aşık edebiyatı –halk edebiyatının unsurlarını ihtiva etmekle ve esasında halk zevkine doğru temayülün bir ifadesi olmakla beraber– Eflâton Cem Bey'in zannettiği gibi ‘Türk ruhunun zevkini, orijinalitesini muhafaza eden ve halkın içinde yaşayan’ bir halk edebiyatı değildir.”²

1944 yılında eserin ikinci baskısı Eflâton Cem ile oğlu Çetin Eflâton tarafından hazırlanır. Bu baskının önsözünün altında Çetin Eflâton Güney imzası vardır. Burada Çetin Eflâton, ikinci baskının hazırlanma serüvenini şöyle özetler: “Babam halk masallarıyla halk hikâyelerini işlemeye başlayınca, halk şairleriyle, halk şiirlerine ait derleme, tarama işleri benim üstüme kaldı. Ben de tadına doyumaz bir araştırma zevkiyle, yazma basma eserleri tarayarak Emrah'ın daha altmışa yakın koşmasını buldum. Bu son bulduklarımızı, daha önce derlediklerimize katarak –ve yine aruz şiirlerinden tek bir tanesini karıştırmayarak– kitabımızı yeni harflerle yeniden neşretmeyi düşündük. İşte bu eser, baba ile oğlun böyle bir kalem ortaklığından meydana geldi.”³

² Köprülüzade Mehmet Fuad, XIX uncu Asır Sazşairlerinden Erzurumlu Emrah, İstanbul 1929, s. 5-7

³ Eflâton Cem Güney-Çetin Eflâton Güney, Erzurumlu Emrah/Hayatı ve Şiirleri, İstanbul 1950, s. 7-8

Oğul Çetin Eflâatun'un vefatı üzerine eserin bu baskısı ancak 1950'de gerçekleşir. Bu baskıda 208 şiir mevcuttur. Son şiirin numarasının 210 olarak kaydedilmesi bir hata sonucudur. 16 no.lu şiirin 4, 5 ve 6. haneleri başka bir şiir gibi numaralandırılmış, 165'ten 167'ye atlanmıştır. 102 ve 116 no.lu "sarabilmezsin" redifli şiirler, küçük farklara sahip birbirinin çeşitlenmesi olan şiirlerdir. Bu şiir 1928'de sadece 92 numarada kayıtlıdır. Yine bu baskıdaki,

Şu karşıkı karlı dağlar
Pare pare duman şimdi
Sevişmesi bir hoş amma
Ayrılması yaman şimdi

dörtlüğü ile başlayan 45 ve 63 numaralı şiirler birbirinin çeşitlenmesidir.

1928 baskısındaki
Hakikatte zaman mekân yok iken
Zamansız mekânsız zamanda idim
Alemde Adem'den nişan yok iken
Cibal-i Adem'de bir kânda idim

dörtlüğüyle başlayan 108 numaralı şiir, 1950 baskısında iki ayrı şiir olarak verilmiştir. Şiirin ilk 5 hanesi bir şiir (71. şiir), ondan sonraki haneler (72. şiir), ayrı bir şiir kabul edilmiştir.⁴

Böylece bu baskıdaki şiir sayısı 205 olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani 1928 baskısında bulunmayan 36 şiir, 1950 baskısına ilave edilmiştir. Bundan sonra 1953, 1955, 1958, 1960, 1968 ve 1975 yıllarında eserin yeni baskıları gerçekleştirilmiştir.⁵ Bu baskılarda içerik bakımından değişikliğe gidilmemiş, yanlışlık sonucu şiir numaralarında bazı farklılıklar ortaya çıkmıştır. 1975 baskısının önceki yeni harfli baskılardan farkı ise baş taraftaki önsöz, hayatı ve şahsiyeti bölümlerinin dilinde sadeleştirmeye gidilmesidir. Burada bazı kelimelerin önüne yeni karşılıkları konulmuştur: "hamle (atılım)" gibi. Bazı kelimeler ise yeni karşılıkları ile değiştirilmiştir: "şahsiyeti" yerine "kişiliği", "tabiat" yerine "doğa" kelimelerinin kullanılması gibi.

⁴ Eflâatun Cem'in bütün baskılarda 26 hane olarak verdiği bu şiir, Eyüp Akman'ın çalışmasında 30 hane halinde yer almaktadır.

⁵ 1953 ve 1955 baskıları tarafımızca görülememiştir (D.D.)

B. Yazılar

Eflâton Cem Güney, 1949 yılının Nisan ayında Şadırvan dergisinde Emrah'la ilgili iki yazı yayımlamıştır. Bunlardan ilki “Erzurumlu Emrah Trabzon'da Güleser'e Gönül Vermişti”, başlığını taşır. Yazı şu cümlelerle başlar: “Erzurumlu Emrah, Türk zevkini dile, tele getiren büyük bir halk şairi... Yakın zamanlara kadar hayatı, şahsiyeti karanlıktı; ona, her yerde bir beşik, her yerde bir mezar gösteriliyordu; daha çok eski vadideki yavan ve yamalı eserleriyle anılıyor, bir bestenin kanadına takılarak yaşayan birkaç türkü ve koşmasından başka deyişleri de ortada görünmüyordu.”⁶

Yazar bu girişten sonra “bir araştırma zevkiyle onun doğduğu, yaşadığı yerleri, Nıksar'daki mezarını, kitabesini” kendisinin bulduğunu, 1928 yılında 169 şiiri ihtiva eden bir kitap yayımladığını, daha kapsamlı ikinci baskının yakında gerçekleşeceğini bildirerek Emrah'ın Trabzon'da karşılaştığı Güleser adlı çirkin bir kıza aşık olduğunu, ancak onunla evlenemediğini hikaye üslubuyla anlatır.

Şadırvan'daki diğer yazı ise “Erzurumlu Emrah'la Sivaslı Mahi” başlığı altında verilmiştir. Dergi içinde imzasız olan bu yazının Eflâton Cem'e ait olduğu, kapaktaki bilgilerden anlaşılmaktadır. Bu da Emrah'ın Sivas'ta karşılaştığı Mahi adlı kadına duyduğu alakayı ve evliliğini kısaca anlatan kısa bir hikâyedir.

III. Eflâton Cem'in Kitap Çalışmasından (1928) Sonra Erzurumlu Emrah Hakkında Yapılan Çalışmalar

Eflâton Cem'in çalışmasından bir yıl sonra Fuat Köprülü, ilmi bir eser yayımlar. 1942'de Vehbi Cem Aşkun'un, 1943'te Murat Uraz yayımladığı eserler, yöntem, üslup ve içerik bakımından Eflâton Cem'in çizgisindedir. R.K.B. imzasıyla 1944'te, S.M.Y. imzasıyla 1947'de yayımlanan Erzurumlu Emrah Divanı adlı eserler ise 1332 tarihli Divan-ı Emrah'tan seçme şiirleri içermektedir. Necati Turgut Göksel (1966)'in konuyla ilgili çalışmasından 10 yıl sonra Cahit Öztelli'nin ortaya koyduğu eser, öncekilere ve özellikle Eflâton Cem'in eserlerine bir reddiye niteliğindedir. Aynı yıl içinde (1976) Orhan Ural'ın hikâye üslubuyla kaleme aldığı eserinden uzun yıllar sonra Ali Berat Alptekin, Erzurumlu Emrah Bibliyografyası'nı yayımlayarak alanda çalışanların önüne büyük bir imkân sunmuştur (1986). Bundan sonra kitap hacminde yayımlanan üç çalışma ise akademisyenler tarafından ilmi usullerle gerçekleştirilmiştir: Sırasıyla Metin Karadağ (1992), Ali Berat Alptekin

⁶ Eflâton Cem Güney, “Erzurumlu Emrah Trabzon'da Güleser'e Gönül Vermişti”. *Şadırvan*, cilt: 1, sayı: 3, 15 Nisan 1949, s. 2

(2004) ve Eyüp Akman (2010).

Sonuç ve Değerlendirme

1. Erzurumlu Emrah ile ilgili ilk monografik çalışma, Eflâton Cem Güney'e aittir. Bu yönüyle takdire şayandır. Halk hayatıyla, halk kültürü türleriyle ilgili araştırmaların eksikliğinin hissedildiği bir dönemde bu çalışma önemli bir boşluğu doldurmuştur.

2. Eflâton Cem Güney, Cumhuriyetin ilk yıllarında halka yönelme anlayışı doğrultusunda Erzurumlu Emrah ile ilgili çalışmalara başlamış; bu anlayış çizgisinde Emrah'ın sadece hece vezniyle söylediği şiirlerini eserine almıştır. Daha önceki asırlarda görülen halk kültürünü yok sayma veya görmezlikten gelme eğiliminin yerini bu kez onun klasik edebiyat cephesini dikkate almama, öne çıkarmama eğilimi almıştır.

3. Eflâton Cem, bulabildiği Emrah mahlaslı bütün şiirleri eserine almıştır. 1928 yılının şartları göz önünde bulundurulduğunda Emrah adlı başka şairin/şairlerin olabileceğinin düşünülmediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle esere alınan şiirler herhangi bir seçmeye tabi tutulmamıştır. Genç ve tecrübesiz Çetin Eflâton'un 1944 yılında yayına hazırladığı ikinci baskının şiirlerinin seçiminde de bu itinasızlık artarak devam etmiştir. Böylece, o yıllardan itibaren Erzurumlunun dışında başka Emrahların var olduğu, özellikle Ercişli Emrah ile Selvihan hikâyesi çevresinde teşekkül eden bazı şiirlerin, ayrıca Karacaoğlan, Gevheri, Dertli ve Tokatlı Nuri gibi şairlere ait bazı manzumelerin yanlışlıkla Erzurumlu Emrah adlı esere alındığına dair kaygılar ortaya çıkmış, bu çerçevede çeşitli tartışmalar ve hatta polemikler yaşanmıştır. Bu konudaki tarizler bazı araştırmacılar da ifrat derecesinde tezahür etmiş, örneğin, Cahit Öztelli'ye Sahte Şöhret Bir Ozan Erzurumlu Emrah eserini yazdırmıştır.

İlerleyen yıllara, ortaya çıkan yeni bilgi ve belgelere rağmen 1975 yılına kadar uzayan sonraki baskılarda da şiirlerin seçiminde herhangi bir farklılık söz konusu olmamıştır. Bunun sebebi, Eflâton Cem'in bunu gerçekleştirecek zamanı bulamayışı veya gerekli görmeyişi yahut genç yaşta kaybettiği oğlunun bir hatırası olarak kabul ettiği esere dokunmak istemeyişi ile izah edilebilir.

4. Kitapların Erzurumlu Emrah'la ilgili biyografik bilgilere yer veren bölümlerinde ve yazılarda edebiyat tarihçiliği ile hikâyecilik birbirine

karışmıştır. Çünkü Eflâton Cem, büyük ölçüde halk rivayetleri, halk hikâyeleri ve şiir metinlerinden elde ettiği çıkarımları ile bu bilgileri oluşturmuştur. Eflâton Cem'in burada yaptığı iş, tam olarak ne edebiyat tarihi ne halk edebiyatı derlemesi ne yeniden yazma ne de fakelore'dur.

5. Üniversitelerde halk bilimi araştırmalarının bir disiplin halinde yer almasıyla birlikte bilimsel yöntemlerle yapılan çeşitli araştırmalar, konuyla ilgili bazı sorunların giderilmesine katkı sağlamış, ancak problemi bütünüyle çözememiştir. Özellikle Saim Sakaoğlu'nun Ercişli Emrah'la ilgili yayınları, sorunun bir boyutunun çözülmesinde önemli bir adım olmuştur. Bugün konuyla ilgili araştırmaları sürdürenlerin önceki yayınları mutlaka görmeleri, ancak iyi bir elemenden sonra kullanmaları gerekmektedir.

KAYNAKLAR

A[hmet] H[alil] (1928). "Emrah'ın Kitabesi". *Halk Bilgisi Mecmuası*, cilt: 1, s.133

Ahmet Talat (1933). *Tokatlı Nuri*. Çankırı: Çankırı Matbaası.

Akman, Eyüp (2010). *Kastamonu Kaynaklarında Erzurumlu Emrah (Müntahabat-ı Eş'ar)*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları

Alptekin, Ali Berat (1986). *Erzurumlu Emrah Bibliyografyası (Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları

Alptekin, Ali Berat (2004). *Palandöken'in Zirvesindeki Âşık Erzurumlu Emrah*. Ankara: Akçağ Yayınları

Alptekin, Ali Berat-Saim Sakaoğlu (2006). *Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21. Yüzyıllar)*. Ankara: Akçağ Yayınları

Aşkun, Vehbi Cem (1942). *Büyük Halk ve Saz Şairi Emrah/Seçme Şiirler*. Sivas: Kâmil Matbaası.

Bursalı Mehmed Tahir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Matbaa-i Amire.

Çankırlı Ahmet Talat (1926). *Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i*. İstanbul: Maarif Vekâleti Yayınları

Daştan, Nihangül (2012). *Eflâton Cem Güney'in Halk Bilimi İle İlgili Çalışmaları*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

- Feyzioğlu, Nesrin (2006). “Erzurumlu Emrah’ın Derlenmiş ve Bestelenmiş Şiirleri”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt:7, sayı:1, s. 257-265.
- [Fındıkoğlu], Ziyaeddin Fahri (1927). *Erzurum Şairleri*. İstanbul: Sanayi-i Nefise Matbaası.
- [Fındıkoğlu], Ziyaeddin Fahri (1927). *Seçme Halk Şiirleri*. Ankara: İktisat Matbaası.
- Göksel, Necati Turgut (1966). *Âşık Emrah, Hayatı-Edebi Şahsiyeti ve Şiirleri*. Niğde: Tuğrul Matbaası.
- Güney, Eflâton Cem (1949). “Erzurumlu Emrah Trabzon’da Güleser’e Gönül Vermişti”. *Şadırvan*, cilt: 1, sayı: 3, 15 Nisan, s. 2.
- Güney, Eflâton Cem-Çetin Eflâton Güney (1950). *Erzurumlu Emrah/Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınları
- [Güney, Eflâton Cem] (1949). “Erzurumlu Emrah’la Sivaslı Mahi”. *Şadırvan*, cilt: 1, sayı: 5, 29 Nisan, s. 13.
- Güney, Eflâton Cem-Çetin Eflâton Güney (1958). *Erzurumlu Emrah/Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınları
- Güney, Eflâton Cem-Çetin Eflâton Güney (1960). *Erzurumlu Emrah /Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi Yayınları
- Güney, Eflâton Cem-Çetin Eflâton Güney (1968). *Erzurumlu Emrah/Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi Yayınları
- Güney, Eflâton Cem-Çetin Eflâton Güney (1975). *Erzurumlu Emrah/Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi Yayınları
- [Güney], Eflâton Cem (1928). *Erzurumlu Emrah – Hayatı-Şahsiyeti-Eserleri*. Sivas: Sivas Türk Ocağı Basımevi.
- İbnülemin Mahmud Kemal (1930). *Son Asır Türk Şairleri*. İstanbul
- [İleri] Esad (1923). *Halk Şairleri*. İstanbul: Teşebbüs Matbaası.
- Karadağ, Metin (1992). *Karşılaştırmalı-Transkripsiyonlu Erzurumlu Emrah Divanı*. Balıkesir: Uludağ Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Yayınları
- Köprülü, M. Fuad (1965). *Türk Sazşairleri*. (Düzeltilme ve ilavelerle ikinci basım). Ankara: Milli Kültür Yayınları

- Köprülüzade Mehmet Fuat(1929). *XIX uncu Asır Sazşairlerinden Erzurumlu Emrah*. İstanbul: Evkaf Matbaası.
- Mehmet Abdülaziz Erzurumi (1332). *Divan-ı Emrah*. İstanbul: Elif Matbaası.
- Oğuz, Öcal (2010). “Sözel Belleğin Tarihe tanıklığı ve Âşıkların İnanılan Biyografileri”, *Milli Folklor*, cilt: 11, sayı: 87, s. 5-12
- Onay, Ahmet Talat (1996). *Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i*. (hzl. Cemal Kurnaz). Ankara: Akçağ Yayınları
- Özarslan, Metin (2001). *Erzurum Aşıklık Geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Öztelli, Cahit (1976). *Sahte Şöhret Bir Ozan Erzurumlu Emrah*. Ankara: Elif Matbaası.
- R.K.B (Derleyen) (1944). *Erzurumlu Emrah Divanı*. İstanbul: Bozkurt Kitabevi Yayınları
- Sakaoğlu, Saim (1987). *Ercişli Emrah*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları
- S.M.Y. (1963). *Erzurumlu Emrah Divanı*. İstanbul: Bozkurt Kitabevi Yayınları
- Ural, Orhan (1976). *Dost Elinden Gelen Turna, Erzurumlu Emrah/Hayatı-Şiirleri*. İstanbul: Hürriyet Yay.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI TARİHİNDE EFLÂTUN CEM GÜNEY'İN YERİ

Nihangül DAŞTAN¹

Özet

Eflâton Cem Güney, halkbiliminin yeni yeni tanınmaya başladığı dönemde konunun önemini fark etmiş ve bu alan ile yakından ilgilenmiştir. Aynı zamanda bir edebiyat öğretmeni olan Eflâton Cem Güney, folkloru tüm edebiyat kollarından üstün tutmuş ve Türkiye’de alanın tanınması ve özellikle çocuk eğitiminde kullanılabilmesi için önemli çabalar sarf etmiştir. Masallar üzerinde yoğun çalışmaları neticesinde “masal babası” unvanını hak eden Eflâton Cem Güney’in elli sekiz kitabının kırk yedi tanesi halkbilimi ile ilgilidir.

Türk halkbilimine bu derece önem veren masal babasının bu alana katkıları, folklor ile ilgili düşünce ve önerileri, günümüz halkbilimi disiplini bakış açısıyla onun çalışmalarının değerlendirilmesi bu çalışmanın konusunu oluşturacaktır.

Giriş

Türkiye’de folklorla duyulan ilgi her ne kadar ilk olarak 19. yüzyılda ortaya çıkmış ise de bir disiplin olarak tanınması ve çalışmaların bu disiplin çerçevesinde yürütülmesi 1913’te Ziya Gökalp’ın Halka Doğru adlı dergide yayınladığı “Halk Medeniyeti” başlıklı yazısıyla başlamaktadır. Daha sonra 1914’te Fuat Köprülü’nün İkdam Gazetesindeki “Yeni Bir İlim: Halkiyat Folk-lore” ve Rıza Tevfik [Bölükbaşı]’in “Peyam Gazetesindeki “Folklor” başlıklı yazıları yayınlanmıştır. Bu yazılar Türkiye’de folklor disiplinin tanınması ve terimleştirilmesi konusundaki ilk çalışmalardır.

Bu yazılarda folklorun önemi milliyetçilik temelinde vurgulanmıştır. Bu yazarlar arasında özellikle Ziya Gökalp, tarih, edebiyat ve dilde Türk milli kimliği araştırmaları yapmıştır. “*Onun sisteminde tarih, edebiyat ve dil; Türklerin kirlenmemiş doğal kültürü ile Osmanlı kültürünün yer değiştirmesinde ve Türk insanını (milli bilinç etrafında) birleştirme hususunda ana kaynaklar olarak görülür*” (Başgöz 2011: 1538). Bu düşünce

¹ Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü / Erzurum

doğrultusunda 1912’de ve daha sonraki yıllarda çocuklar arasında milliyetçi duyguları yaygın hale getirmek için halk hikâyelerini şiirleştirir. Daha sonraki yıllarda ise milliyetçilik hedefine uygun hikâyeler kaleme alır. Gökalp için folklor, milli değerleri yansıttığı zaman faydalıdır. Bu düşünce bir müddet sonra devlet politikası haline gelmiştir. Cumhuriyet reformları ile birlikte resmileşen devlet milliyetçiliği algısında halk edebiyatı, milli şuurun ana kaynağı olarak kabul edildi (Başgöz 2011: 1540). Halkın yoğun bir şekilde rağbet ettiği halk kitaplarını reforme etme projesi siyasi otoritenin resmi organlarından önce sivil aydınlar arasında yer bulmaya başladı. Cumhuriyet’in kuruluşundan 1937 yılına kadar, milliyetçilik ideolojisi doğrultusunda bazı aydınlar siyasi otorite dışında kendi arzuları ile halk kitaplarının modernleştirilmesi çabasına girmişlerdir. Kazım Karabekir, 1922’de Milli Eğitim Bakanlığına ilettiği teklifinde; Anadolu’nun her yanında Battal Gazi, Köroğlu, Âşık Garip gibi kitaplar okunduğunu, bu kitapları halkın elinden toplamanın mümkün olmadığını; ancak bunların içine “aynı vezin ile faydalı satırlar ilave” etmenin uygun olacağını ifade etmiştir (Karabekir 1988: 1013). Onun bu teklifine bakanlıktan herhangi bir yanıt gelmemiştir.

Eflâton Cem Güney’in Folklorla Yaklaşımı

1918’de meslek hayatına başlayan ve folklorla olan ilgisinin ilk verimini 1928’de Erzurumlu Emrah monografisi ile veren Güney’in de bu bireysel çabaları desteklediğini 1933’te Kadro Dergisinde yayımlanan “İnkılap Edebiyatı” başlıklı yazısında görüyoruz. Eflâton Cem Güney, Cumhuriyet devriminin prensiplerinin bilinmesi ve benimsetilmesi amacıyla çıkan Kadro dergisinde bu gayeye uygun bir yazı kaleme almıştır. Bu yazıda Güney, Cumhuriyet ile birlikte kurulmak istenen planlı bir cemiyet için yeni bir edebiyatın yaratılması gerektiğini, bunun da devlet eliyle gerçekleştirilebileceğini şu sözleriyle belirtir: *“Tezatsız bir içtimai bünye yaratmak davasını taşıyan büyük inkılâbımız, şüphe yok ki, edebiyatımızı da anarşiye sürükleyen tezatlardan koruyacaktır. Tezatların tasfiyesi için disiplin, planlı murakabe ister. Binaenaleyh, şu istihale krizi karşısında **duygu işine de devlet teşkilatının el atmasını, başıboş edebiyatın iyi bir nizam altına alınmasını düşünüyoruz.** Esasen edebiyat, bazılarının uydurdıkları gibi sadece bir ilham mataı değil, bir kültür meselesidir...”*

O halde bunu cemiyetin yürüyüşüne göre ayar etmek, buna inkılâbın ideolojisine uygun veçheler vermek lazımdır. Çünkü inkılâp işleri, inkılâpçı hamlelerle derinleşip genişler.” (Güney, 1933: 68).

1937 yılında ise bu modernleştirme çabaları devlet eliyle organize edilmeye başlar. İçişleri bakanı Şükrü Kaya, dönemin önemli edebiyatçılarına bir mektup göndererek onları halk kitaplarını modernleştirmeye davet eder. Bu davette Türk milletinin okuduğu; fakat kendisi için yazılan kitapları okuduğu belirtilmiştir. “Halk için yazılan eserlerin” neler olduğu ve bunların içerikleri tespit edilmiştir. Bu tamimin amacı, şu şekilde sıralanmıştır:

“1- Halk için yeni harflerle basılan romanlarla hikâyelerin sayısı, münevver için basılan roman ve hikâyelerin sayısından daha fazladır...”

2- Bu kitaplarda kullanılan dil, üslup ve resimler gayet berbattır.

3- Mevzu bakımından bunların hemen hepsi eski ve bayat bir zihniyetin tekrarı ve yaratmak istediğimiz yeni insan idealine aykırı bir ideolojinin ve an’anenin mahsulüdür.

4- Bu eserlerin hepsinde, halka hizmet zihniyeti değil, halkın okumak ihtiyacından faydalanmak zihniyeti hâkimdir.

5- Bugün okunan bu halk kitapları külliyatı arasında hurafelerle dolu ve irticai telkin edici kitaplar da yer almıştır...”

Biz, gerek köylerde ve gerek kasabalardaki geniş halk yığınlarının okuma ihtiyacını karşılamak ve bu vasıta ile onların milli ve kültürel terbiyeleri üzerinde müessir olmak ve telkin yapıldığı hissini vermeden, okuyanı sevindire, acındıra tesir altına almak maksadiyle yeni halk hikâyeleri ve romanları yazdırmak istiyoruz...” (Elçin 1997: 62).

Bu tamim, aydınlar arasında bir tartışmaya yol açar. Aydınların bir kısmı (Peyami Safa, Burhan Cahid, Pertev Naili Boratav, Hüseyin Cahit Yalçın, Nurullah Ataç) bu çabanın amacına ulaşmasının mümkün olmadığını savunurken diğer bir kısmı (Hikmet Feridun, Behçet Kemal Çağlar) ise bu teklifi olumlu karşılamışlardır. Bu uygulama sonuçta istenilen amaca ulaşamamıştır. Bunun sebepleri arasında halkın açık propaganda içeren, kendi gerçek yaşam koşullarıyla örtüşmeyen mesajlardan kaçınması ve toplumsal ve ekonomik yaşamındaki modernleşmenin kitaplardaki reformlara göre geride kalması sayılabilir (Öztürk 2006: 69).

Her ne kadar sürdürülebilirliği zor bir uygulama olarak görülmüş ise de buna sıcak bakan bazı yazarlar tarafından belirlenen idealler doğrultusunda eserler kaleme alınmıştır.

Eflâton Cem Güney, derlediği halk bilimi malzemesini, üzerinde Cumhuriyet ideolojisi doğrultusunda düzenlemeler yapmak suretiyle yeniden yazma yoluna giden aydınlar arasındadır.

Eflâton Cem Güney'in Folklor İle İlgili Faaliyetleri

Eflâton Cem, folkloru edebiyatın tüm kollarından üstün tutmuş ve ona ait malzemeyi büyük bir titizlik ile derlemiştir. Onun elli sekiz kitabının kırk yedisi folklor ile alakalıdır. Bu konuda çok fazla derleme yaptığını eserlerinde kullandığı malzemenin çeşitliliğinden anlıyoruz. Eflâton Cem, küçük yaşlarından itibaren halk arasında yaşayan gelenek ile iç içe bulunmuş, kendi ifadesiyle masal analarının dizleri dibinde büyümüştür (Güney, 1971: VII). Güney, eserlerinde kullandığı folklor malzemesini “...köy köy, kasaba kasaba dolaşp ocak başlarında, âşık kahvelerinde öz kaynaklarından derleyerek ve el yazması cönklerin yüzlercesini bir bir tarayarak...” elde ettiğini ifade eder (Güney, 1971: VII). Onun, bu bin bir emekle derleyip topladığı bu malzeme bugün elimizde bulunmamaktadır. O, eline geçen malzemenin büyük kısmını işleyerek yeni nesillere ulaştırmayı amaç edinmiştir. Ona göre, bu yöntem ile gelecek nesiller, ideal insan tipi olarak yetiştirebilecektir. Güney, Cumhuriyet dönemi yazarları arasında folkloru milliyetçilik ideolojisi için bir araç olarak görenlerden değilse de onun bu konuda kullanılabileceğini de reddetmez.

Güney'in folklorla ilgisi sadece alan ile ilgili eserler yazmakla kalmamış, 1 Kasım 1927'de kurulan Türk Halk Bilgisi Derneğinin Sivas şubesinin başına getirilmiştir. Bu görevini kaç yıl yürüttüğü konusunda bilgimiz bulunmamakla birlikte Kızılırmak gazetesinin 22 ve 26 Ağustos 1929 tarihli baskılarında bu tarihte Eflâton Cem'in burada bulunduğunun bilgisi yer alır (Tan 2006: 11). 1929 yılında derneğin lokomotifi Ziyaeddin Fahri [Fındıkoğlu] doktorası için Fransa'ya gidince dernek faaliyetleri aksamış ve 1932'de Halkevleri teşkilatına katılmıştır (Tan 2006: 16). Dernek 2 Eylül 1946'da eski amacı korunarak yeniden kurulmuş ve derneğin bu ikinci döneminin 1950-1953 yılları arasındaki yönetim kurulu başkanlığını Eflâton Cem Güney yürütmüştür (Tan 2006: 18-19). Eflâton Cem ayrıca Türkiye'de bir Folklor Enstitüsünün gerekliliği konusunda fikirlerini beyan ederek “Folklor Enstitüsü Kurma Derneği”nin kuruluş çalışmalarını teşvik etmiştir. Böylece “Milli Folklor Enstitüsü”nün kurulmasına önayak olmuştur. Ona göre folklor günden güne tükenmekte olan milli bir hazinedir. Bu hazinenin yok

olup gitmemesi için “*derlenip taranarak, işlenip değerlendirilerek milli eğitime, bir milli kültür özlüğü verebilecek bir kıvama getirilmesi gerek[mektedir]*” (Güney 1966: 23). Nasıl değerli madenleri ortaya çıkarmak için Maden Arama Enstitüleri kuruluyorsa, folklor da milli kültürün en değerli cevherlerini barındıran bir konu olarak korunmalı, değerlendirilmeli, saklanmalıdır. Bunu yapmak sadece bir milletin kendi uygarlığına değil dünya uygarlığına katkı sağlayacaktır. “*Eğer maziden gelen kültür bağlarımızı koparmamak, bunlarla Batı uygarlığına giden bir köprü kurmak istiyorsak, vakit kaybetmeden iyi işleyen bir teşkilat kurmalıyız. Bu, Folklor Enstitüsü de olabilir, başka bir organizasyon da...*” (Güney 1966: 24).

Kurulacak bu folklor enstitüsünün nasıl bir çalışma yürüteceğinin planını ise şu şekilde belirtir: “*Kurulacak müessese, hazırlayacağı bir kılavuzla folklor mahsullerinin 1) derleme, 2) tarama, 3) değerlendirme çalışmalarına yeterli bir çeki düzen verir. Böylece halk arasında sözlü bir gelenek halinde sürüp gelen folklor mahsulleri bir araştırma zevkiyle derlenir, geçmiş çağlara ait olanlar da, yazma cönkler bir bir taranarak toplanır. Derlenip toplanan malzeme için bir ‘Folklor Arşivi’, yazma ve basma eserler için de bir ‘Folklor Kütüphanesi’ kurulduktan sonra, kapıları fikir ve sanat adamlarına açılırsa, ancak o zaman bunları işleyip ‘değerlendirme’ çalışmaları başlar ve ne kazanılırsa, bu ‘değerlendirme’ ile kazanılır*” (Güney 1966: 24). Eflâton Cem, folklor ile ilgili çalışmalar yapan dergiler, dernekler, halkevlerinin derleme ve tarama çalışmalarına önem verdiğini; fakat bu derlenen ve taranan malzemelerin işlenmeye hazır birer hammadde olarak beklemekte olduğundan bahseder. Bu “ham cevherler”i “vefalı bir el”in işleyerek değerlendirmesi gerektiğine inanır.

Sonuç

Eflâton Cem Güney, folklorun Türkiye’de yeni yeni tanınmaya başladığı dönemde kendini bu alanda yetiştirmeye ve ona hizmet etmeye çalışmış isimlerden biridir. Öğretmenlik mesleği ve onunla ilgili hassasiyetleri; Türkiye’de folklor kelimesinin yeni bir kavram olması; yıkılmak üzere olan Osmanlı Devletinde yayılan Türkçülüğün özellikle de Türkçü aydınlardan Ziya Gökalp’ın tesiri; cumhuriyetin kuruluşunu takip eden yıllarda, devletin yeni düzene uygun ideal milleti oluşturma çabaları Eflâton Cem Güney’in folklorla yaklaşımının ana hatlarını belirlemiştir. Güney’in -yukarıda sıralanan şartlar sebebiyle- derleyip işlediği metinler, onu folklorcu kimliğinden ziyade bir yazar olmaya yaklaştırmış; kaleme aldığı

malzemeyi anonim olmaktan çıkarıp birer telif eser hüviyetine büründürmüştür. Bu yüzden yazdığı masalların, efsanelerin, hikâyelerin halk bilimi alanında kullanılması mümkün görünmemektedir. Ancak Güney'in bu eserleri, çocuk yazını için oldukça önemli ve değerlidir. Eflâton Cem, folklor malzemesini çocukların seviyesine indirgeyerek onun gelecek nesillere ulaşmasını sağlamayı amaçlamıştır. O, bu çalışmalarla gelecek nesillerin kültürel bağları kuvvetli, ulusal değerlere bağlı kişiler olarak yetişmesi ve edebi üslupla yazılmış eserleri okuyarak edebi zevk sahibi olmalarını arzulamıştır. Güney, yeni kurulan Cumhuriyet nesillerinin iyi yetişmesi için çocuklar ve gençlerin eğitimine önem verilmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu sebeple halk edebiyatı metinlerinin yeniden ele alınması ve işlenmesi gerektiğine inanmış ve bu yolda verdiği eserlerle “masal babası” unvanını almayı hak etmiştir.

KAYNAKÇA

BAŞGÖZ, İlhan (2011) “Türkiye’de Folklor Çalışmaları ve Milliyetçilik”, (Çev.: Serdar Uğurlu), *Turkish Studies*, 6/3 Summer, p. 1535-1547.

ÇOBANOĞLU, Özkul (2005) *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.

DAŞTAN, Nihangül (2012) *Eflâton Cem Güney’in Halk Bilimi İle İlgili Çalışmaları*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ELÇİN, Şükrü (1997) “Halk Romanlarıyla İlgili Bir Tamim ve İki Mektup”, *Halk Edebiyatı Araştırmaları 2*, Ankara: Akçağ Yayınları, ss. 61-64.

GÖRKEM, İsmail (1993) “Türk Folklor Araştırmaları Tarihinde Milli Talim ve Terbiye Cemiyeti ve Baha Said Bey’in Yeri”, *Prof. Dr. Bayram Kodaman’a Armağan*, Samsun, ss. 73-88.

GÜNEY, Eflâton Cem (1933) “Edebiyat: İnkılap Edebiyatı”, *Kadro*, 1 (18), ss. 67-69.

GÜNEY, Eflâton Cem (1966) *Folklor ve Eğitim*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

GÜNEY, Eflâton Cem (1971) *Folklor ve Halk Edebiyatı*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

KARABEKİR, Kazım (1988) *İstiklal Harbimiz*, İstanbul: Merk Yayıncılık.

Köprülüzade Mehmet Fuat (1914) “Yeni Bir İlim: Halkiyat ‘Folk-lore’”, *İkdam Gazetesi*, 6 Şubat 1914, Sayı: 6091.

ÖZTÜRK, Serdar (2006) “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Halk Kitaplarını Modernleştirme Çabaları”, *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 21, ss. 47-72.

Rıza Tefvik (1914) “Folklor-Folk-lore”, *Peyam* (Edebi İlave), 5 Mart 1914, Sayı: 20.

TAN, Nail (2006) *Kuruluşunun 80. Yılı Dolayısıyla Türk Halk Bilgisi Derneği*, Ankara: BRC Basım Matbaacılık.

Ziya Gökalp (1913) “Halk Medeniyeti”, *Halka Doğru*, 10 Temmuz 1329/1913, Sayı: 14; 15 Ağustos 1329/1913, Sayı: 19.

**[BİR HAKKIN -GECİKMELİ DE OLSA- TESLİMİ]
ERZURUM ÂŞIKLIK GELENEĞİ KONUSUNDA YAPILAN
MONOGRAFİK ÇALIŞMALARDA İLK İSİM :
EFLÂTUN CEM GÜNEY**

Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN¹

Özet

Yaşadığı dönemde öğretmen, bürokrat, yayıncı, derlemeci, araştırmacı, masal yazarı olarak birçok çalışma yapan Eflâtun Cem Güney, yaptığı bu faaliyetlerle devrinin ilkleri arasındadır. Bu cümleden olarak onun Erzurumlu Emrah hakkında yazdığı eser Erzurum âşıklık geleneği odaklı çalışmalarda ilk olmaz özeliğini haizdir. Bildiride Eflâtun Cem Güney'in Erzurum âşıklık geleneği konusunda kitap ölçeğinde ilk çalışma olan Erzurumlu Emrah isimli eseri üzerinden bir öznel değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eflâtun Cem Güney, Erzurum, âşıklık geleneği, Erzurumlu Emrah

Hekimhan'da 1896 yılında doğan Eflâtun Cem Güney yaşadığı dönemde öğretmen, bürokrat, yayıncı, derlemeci, araştırmacı, masal yazarı olarak birçok çalışma yapmıştır. Rahmetlinin kaleme aldığı *Âşık Garip* [1958], *Kerem ile Aslı* [1959], *Tahir ile Zühre* (1959), *Şah İsmail* (1957), *Halk Şiiri Antolojisi* [1947], *Âşık Ruhsatı* [1953], *Meslekî* [1953], *Kâmilî* [1958] gibi âşık tarzı edebiyat konusundaki çalışmaları arasında *Erzurumlu Emrah* (1928) başlıklı monografik çalışmasının Erzurum âşıklık geleneği konusunda yapılan çalışmalar açısından önemi ayrıdır. Eflâtun Cem Güney, yaptığı bu faaliyetlerle devrinin ilkleri arasında sayılır. Onun bu ilklerde olma hâli, Erzurumlu Emrah hakkında yazdığı kitap dolayısıyla, Erzurum âşıklık geleneği ile ilgili çalışmalarda da tebarüz eder.

1995-1999 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde “Erzurum Âşıklık Geleneğinin Bugünkü Durumu” başlıklı doktora tezimi hazırlarken Erzurum âşıklık geleneği konusunda kitap ölçeğinde ilk çalışmanın Fuad Köprülü'ye ait olduğunu yazmıştım (Özarslan 1999). Tezim iki yıl sonra kitap olarak yayınlandı (Özarslan 2001). Lütfedip kitaba ilgi

¹ Hacettepe Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü / Ankara

gösteren değerli araştırmacı ağabeyim M. Sabri Koz kitapla ilgili bir değerlendirme yazısı kaleme aldı. M. Sabri Koz kitap hakkında

“"Giriş", bölümü esere olan ilgiyi biraz daha somutlaştırmak için bir anahtar niteliği taşıyor. Çevre tanıtılıyor, âşıklık ve gelenek konuları kısaca sunuluyor, bölge ile ilgili âşık edebiyatı çalışmaları özetleniyor. Bu bölümde verilen bibliyografya bilgilerinden bir hayli yararlandığımı belirtmeliyim” (Koz 2001)

şeklinde değerlendirmelerde bulunduktan sonra şöyle diyordu:

“Burada dikkatimi çeken ve başkaları için bile olsa biraz da unutulmuşluğun etkisiyle burkulduğum bir hususu hemen yazarak geçeyim. Özarslan bu bölümde Erzurum âşıklık geleneği ile ilgili çalışmaları özetlerken "Fuad Köprülü tarafından hazırlanan '*Erzurumlu Emrah*' adlı eser Erzurumlu bir âşığın konu edildiği ilk monografik çalışmadır." diyerek hocalarımızın hocası olan bu bilginin *XIX. Asır Saz Şairlerinden Erzurumlu Emrah* (İstanbul, Türkiyat Enstitüsü Yayınları, 1929) adlı kitabını öne çıkarıyor. Evet, Köprülü'nün pek çok kitabı bu konudaki ilklerdendir ama bu kitabı değil... Biz, 1920'lerin sonunda birçok dergi ve gazete çıkararak folklor ve âşık edebiyatı araştırmalarına öncülük eden, Emrah, Ruhsatı gibi âşıklar üzerinde ilk yayınları yapan Eflâton Cem Güney'i unutursak doğru bir şey yapmış olmayız. Her öncüde görülen eksik ve yanlışlıkların bunda da bulunacağını unutmadan, onun Sivas Erkek Lisesi Edebiyat Muallimi Eflâton Cem imzasıyla ve "Türkiyat Enstitüsü tarafından tedkik ve takdir olunmuştur" notuyla yayımlanan *Erzurumlu Emrah. Hayatı-Şahsiyeti-Eserleri* (Sivas, Vilâyet Matbaası, 1928, 210 s.) kitabının da hakkını vermemiz gerekirdi” (Koz 2001).

Ben o değerlendirme yazısını okuduktan sonra M. Sabri Koz ağabeyi telefonla aradım ve kendisine teşekkür ettim. Uyarısını bir katkı olarak aldığımı ve kitabın sonrasındaki baskısında bu hatayı düzeltereğimi ifade ettim. Hemen akşam kitabın bilgisayar ortamındaki nüshasında gerekli düzeltmeyi yaptım. Ancak kitabın ikinci baskısı bu güne kadar yapılmadı, ne zaman, hangi kurum, hangi yayıncı bir daha yayınlamak ister bilemiyorum.

Bu yılın başlarında bir gün Doğan Kaya ağabey telefon etti her zamanki zarafet ve müşfikliğiyle Eflâton Cem Güney Sempozyumu'na bizzat davet etti. Seve seve kabul ettim, gelirim dedim. Elbette Eflâton Cem Güney hakkında yazabileceğim birçok hususu bildiri konusu olarak yazabilirdim. Ancak tez çalışmamda ve kitaplaşma sürecinde Eflâton Cem Güney'e sehven

yapmış olduğum bu haksızlık 13 yıldır kitabı her elime alışımında M. Sabri Koz ağabeyin satırlarıyla aklıma geliyordu. Bu sebeple bu haksızlığı gidermek için bu sempozyumu bir tecelli zemini olarak düşündüm. Şimdi bu haksızlığı gidermek hazırımın karşısındayım.

Erzurum Âşıklık Geleneği kitabında yer alan

“Fuad Köprülü tarafından hazırlanan “Erzurumlu Emrah” adlı eser Erzurumlu bir âşığın konu edildiği ilk monografik çalışmadır (Köprülü 1929). Daha sonraki yıllarda “Saz Şâirleri Antolojisi” (Köprülü 1940, 1965) adıyla yayınlanan eserin 5. cildini oluşturacak olan kitapta Emrah’ın hayatı ve eserleri kitap hacminde ele alınmıştır. Emrah’ın yetişme ortamı seyahatleri gezdiği yerler ve ölüm yerinin yanında, şiirlerinden örnekler verilmiştir” (Özarlan 2001: 30) şeklindeki ifade yerine, gerekli düzeltmeler yapılarak

“Eflâton Cem tarafından hazırlanan “Erzurumlu Emrah Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri” adlı eser Erzurumlu bir âşığın konu edildiği ilk monografik çalışmadır. Eserde Erzurumlu Emrah’ın hayatı ve sanatı hakkında verilen bilgilerin yanı sıra âşığın 169 şiirine yer verilmiştir ([Güney] 1928)².

Bu çalışmayı Fuad Köprülü tarafından hazırlanan “Erzurumlu Emrah” adlı eser takip eder. (Köprülü 1929). Daha sonraki yıllarda “Saz Şâirleri Antolojisi” (Köprülü 1940, 1965) adıyla yayınlanan eserin 5. cildini oluşturacak olan kitapta Emrah’ın hayatı ve eserleri kitap hacminde ele alınmıştır. Emrah’ın yetişme ortamı seyahatleri gezdiği yerler ve ölüm yerinin yanında, şiirlerinden örnekler verilmiştir” (Özarlan 20??: 31), şeklinde değiştirilmiştir.

Keyfiyeti bu şekilde bilgilerinize arz ettikten sonra Eflâton Cem’in - rahmetli oğlu Çetin Eflâton Güney’in hazırladığı- *Erzurumlu Emrah Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri* isimli eseri hakkında yine kitapta yer alan şu bilgileri dikkatlerinize sunmak isterim:

“Çetin Eflâton Güney babası Eflâton Cem[Güney]’in yayınladığı kitabı genişletilmiş olarak 1944 yılında yayına hazırlamış, -ancak onun zamansız vefatı üzerine- eser ancak 1950 yılında “Erzurumlu Emrah Hayatı ve Şiirleri” adıyla yayınlanmıştır (Güney-Güney 1950). Kitap 1958 ve 1968 yıllarında aynı adla (Güney-Güney 1958 ve 1968), 1975 yılında ise “Erzurumlu Emrah” (Güney-Güney 1975) adıyla yeniden yayınlanmıştır.

² Çalışmamızın ilk baskısı ile ilgili olarak yazdığı yazıda ilk monografinin Eflâton Cem Bey’e ait olduğu hususunda uyarı ve katkısı için M. Sabri Koz Bey’e teşekkür etmek bir borçtur.

Erzurumlu Emrah'ın hayatı ve şiirlerinin ele alındığı çalışma, daha çok mahallî incelemelere, cönklerle ve âşıklardan edinilen şifahi bilgilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Kitapta Emrah'ın gezip dolaştığı yerler şiirlerindeki ana temalar ele alınmıştır. Kitabın bu baskılarında -ilk çalışmadan farklı olarak- yeni şiirler ilave edilmiş ve toplam 210 adet şiirine yer verilmiştir” (Özarslan 2001: 32).

Yine çalışmamla doğrudan ilgili olmadığı ve Erzurumlu Emrah'a haksızlık yapıldığı gibi bir hissî kanaate dayalı olarak başka çalışmalarına yer vermiş olduğum hâlde teze dâhil etmediğim Cahit Öztelli'nin *Sahte Şöhret Bir Ozan Erzurumlu Emrah* (Öztelli 1976) isimli eseri de, M. Sabri Koz'un mezkûr tanıtma yazısındaki uyarıya binaen -sonraki baskısı için- kitaba eklenmiştir.

Değerli büyüğüm M. Sabri Koz ağabeyin yerinde uyarısı sayesinde ve Doğan Kaya ağabeyin daveti neticesinde Dede Korkut'un ifadesiyle “Gelimli gidimli sonu ucu ölümlü dünya”da merhum Eflâatun Cem Bey'in karşısına hakkını geç de olsa teslim etmiş bir öğrenci olarak çıkma fırsatını bulduğum bu sempozyuma emek veren herkese içtenlikle teşekkür ediyorum. Bilvesile sempozyumun öznesi Eflâatun Cem Bey'i ve oğlu Çetin Eflâatun Bey'i rahmetle yâd ediyor ve sabrınıza teşekkürle sözümü bitiriyorum.

Kaynaklar

Güney], Eflâatun Cem, 1928, *Erzurumlu Emrah Hayatı-Şahsiyeti-Eserleri*, Sivas: Vilâyet Matbaası.

Güney, Eflâatun Cem-Çetin Eflâatun Güney, 1950, *Erzurumlu Emrah. Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul: Maarif Kitaphanesi ve Matbaası.

Güney, Eflâatun Cem-Çetin Eflâatun Güney, 1958, *Erzurumlu Emrah. Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul: Maarif Kitaphanesi ve Matbaası.

Güney, Eflâatun Cem-Çetin Eflâatun Güney, 1968, *Erzurumlu Emrah. Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul: Maarif Kitaphanesi ve Matbaası.

Güney, Eflâatun Cem-Çetin Eflâatun Güney, (1975), *Erzurumlu Emrah*, İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Koz, M. Sabri, 2001, “Erzurum Âşıklık Geleneği”, www.yenisayfa.com

Köprölü, M. Fuad, 1929, *XIX. Asır Saz Şairlerinden Erzurumlu Emrah*, İstanbul: Türkiyat Enstitüsü Yayınları.

Köprölü, M. Fuat, 1940, *XIX. Asır Saz Şairlerinden Erzurumlu Emrah*, İstanbul: Ahmet Sait Matbaası.

Köprölü, M. Fuat, 1965, *XIX. Asır Saz Şairleri: Erzurumlu Emrah, âşık Dertli*, İstanbul: Güven Basımevi.

Özarslan, Metin, 1999, “Erzurum ve çevresinde Âşıklık Geleneğinin Bugünkü Durumu”, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Türk Halkbilimi Anabilim Dalı Doktora Tezi.

Özarslan, Metin, 2001, *Erzurum Âşıklık Geleneği*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Öztelli, Cahit, 1976, *Sahte Şöhret Bir Ozan Erzurumlu Emrah*, Ankara: Elif Matbaası.

EFLÂTUN CEM GÜNEY'İN KEREM İLE ASLI HİKÂYESİNDEKİ ŞİİRLERİN KAYNAĞI ÜZERİNE

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN¹

1896-1981 yılları arasında yaşayan Eflâton Cem Güney Türk halk edebiyatı ve folklorunu konu alan onlarca eser yazmıştır. Bunlar arasında *Tahir ile Zühre*, *Şah İsmail ile Gülizar*, *Âşık Garip ve Kerem ile Aslı* halk hikâyesi dediğimiz nazım-nesir karışımı anlatmalardır. Biz bu çalışmada 1959 yılında yayımlanan *Kerem ile Aslı* hikâyesinin şiirleri üzerinde duracağız.

Bilindiği gibi Kerem ile Aslı hikâyesi Türk dünyasının büyük bir kısmında bilinmekte olup din farklılığı üzerine kurulmuştur. Anlatılarda farklılıklar olmakla birlikte İsfahan Şahı'nın oğlu ile hazinedarı Keşiş'in kızı aynı anda doğmuşlar ve Azerbaycan kaynaklarında şahın oğluna *Mehemmed*, Keşiş'in kızına da *Meryem* adı verilmiştir. Kerem ile Aslı hikâyesinin kuruluşu gereği birlikte büyüyen *Meryem* ve *Mehemmed* ergenlik çağına geldiklerinde birbirlerine ilgi duyarlar ve gül bahçesinde kendilerine *Aslı* ve *Kerem* adlarını verirler. Şah biraz da makam gücünü kullanarak hazinedarı Keşiş'ten kızını ister ve evet cevabını alır. Ancak Keşiş eşine bir Müslüman'a kızını veremeyeceğini söyleyerek yükte hafif pahada ağır eşyalarını alarak Anadolu topraklarına doğru yola çıkar. Durumdan haberdar olan Kerem de yanına kadim dostu *Sofu*'yla birlikte onları takibe başlar. Keşiş ve ailesinin kaçması, Kerem ve Sofu'nun kovalaması şeklinde devam eden hikâye *Kars*, *Ağrı*, *Erzurum*, *Van*, *Muş Elâzığ*, *Malatya*, *Erzincan*, *Sivas*, *Yozgat*, *Kayseri*, *Hatay*, *Şam*'dan sonra *Halep*'te son bulur.

Yukarıda kısaca özetlediğimiz Kerem ile Aslı hikâyesinin iki ana kahramanı Kerem ve Aslı dervişin verdiği elmanın sonunda dünyaya gelmişlerdir. Bu sebepten hikâye boyunca birbirlerine sıkıca bağlı olmalarının sebebi doğumlarına yardımcı olan dervişte aranmasında büyük yarara vardır.

Bir dönemin romanı, meddah hikâyesi olan Kerem ile Aslı hikâyesi uzun bir anlatma olup iki kısımdan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi manzum kısımlar olup hikâye yazarları veya anlatıcıları tarafından değiştirilmemesi gerekir. Eğer okuyucu veya dinleyici kesim şiirdeki değişikliği hissederse bu

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi – Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi / Konya

durum halk hikâyesi anlatma geleneğinde hiçte hoş karşılanmaz. İkinci kısım ise hikâyenin mensur kısımları olup bu bölümde anlatıcı veya yazar istediği eklemeleri ve çıkarmaları yapabilme serbestliğine sahiptir.

Doğrusu yukarıda sözünü ettiğimiz hususları onlarca yıldır anlatırız. Pekiyi gerçekten halk hikâyesi anlatıcıları veya yazarları şiirlerin değişmeme ilkesine uymakta mıdır? Konuyu Eflâton Cem Güney'in *Kerem ile Aslı* hikâyesinde araştırdığımızda ilginç sonuçlarla karşılaştık. Bilindiği gibi Eflâton Cem Güney, *Kerem ile Aslı* hikâyesinin metnini kurarken yazma veya sözlü kaynaktan yararlanmıştı. Acaba hikâyedeki *Kerem, Aslı, Sofu, Kız* (lar), *Kurukafa, Virane, Irmak*, vb. olan şiirler kim tarafından söylenmiştir. Bu şiirlerin ilk söylendiğinden bu yana ne gibi değişiklikler olmuştur? Yoksa hikâye anlatıcısı veya yazarı kahramanlara vekâleten mi söylemiştir? Bir başka deyişle diğer âşıkların şiirleri küçük değişikliklerle hikâyelere monte mi edilmektedir?

Aslında halk hikâyelerindeki şiirlerin karışması meselesi meslektaşımız Prof. Dr. Ali Duymaz tarafından hazırlanan *Kerem ile Aslı Hikâyesi Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma* (Ankara 2001: 238-243) adlı doktora tezinde etraflı bir şekilde ele alınmıştı. Bizim burada yaptığımız meslektaşımızın ele aldığı konuyu Eflâton Cem Güney'in çalışmasına indirgemekten başka bir şey değildir.

Güney'in *Kerem ile Aslı* kitabında 62 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden farklı kaynaklarda benzerleri tespit edilenleri başlıklara ayırarak inceledikten sonra diğerlerini bu sahada yapılan son çalışmadaki bilimsel araştırmayla (Duymaz 2001) karşılaştırmanın yararlı olacağına inanıyoruz.

I. ATIŞMALAR

Türkiye Türkçesinde *atışma* olarak bilinen kavram Azerbaycan Türkçesinde *deyişme*, Hazar Denizinin Doğusundaki Türk yurtlarında ise büyük ölçüde *aytız* adıyla anılmaktadır.

En az iki âşığın (aşığ, vasag, yanşag, ag saggal, dede, akın) saz (bağlama, tar, dombıra) eşliğinde açılan ayağı bozmamak kaydıyla yapılan bu şiir türü âşıklık geleneğinin en sevilen dalıdır. Güney'in *Kerem ile Aslı* hikâyesinde konuyla ilgili beş örnek vardır. Bunları kitaptaki sıraya göre inceleyecek olursak:

a) Kerem ve Aslı'ya benzetilen kızın atışması

Kerem ve Sofu yolculukları sırasında karşılaştıkları bir kızı Aslı'ya benzetirler ve Kerem buna “Yürüyüşü Aslıma benzer” ayağı ile başlayan bir dördlük okur. Kız da, “Senin Aslı'n ben değilim” diye ona cevap verir. Şiir, 8'li hece ölçüsüdür. Kerem ve kızın bu şiiri atışmadan ziyade Azerbaycan Türklerinin “Sual-Cavap” adını verdikleri türe benzemektedir.

b) Kerem ve ceylanın atışması

Kerem ve Sofu yolculuk esnasında dağ başında karşılaştıkları ceylanla söyleşmesini konu alan şiir 11'li hece ölçüsüne göre söylenmiş olup toplam dört dördlükten ibarettir. Dördlüklerden ikisinde Kerem sorular sormakta, ikisinde ise ceylan ona cevap vermektedir.

Burada anlatılan konu bize peygamberimizin çölde Arap avcının yakaladığı bir geyiği sıkıca bağlaması ve geyiğin yavrusunu emzirmek için Peygamberimizden yardım istemesini hatırlatmaktadır. Bilindiği gibi Arap avcı Peygamberimizin kefil olması üzerine geyiği serbest bırakır ve verilen süreden önce geyik döner. Olanları gören avcı Müslüman olurken geyikte serbest bırakılır ki bu da bize Kerem ile Aslı hikâyesinin arka planı göstermesi bakımından üzerinde durulması gereken bir konudur.

c) Kerem ve Virane'nin atışması

“Emrihakla neler geldi başına” ayağıyla başlayan şiir altı dördlükten oluşmaktadır. Şiirde ayağı Kerem açmakta Virane de aynı ayak üzere devam etmektedir. Viranenin baykuşa, kötülere ev sahipliği yaptığını düşünürsek orada kalan Kerem'in yolculuk sırasında çektiği sıkıntıları daha iyi anlayabiliriz. Bir başka deyişle “Denize düşen yılana sarılır.” atasözünde olduğu gibi Kerem viraneden bile yardım ister hâlde gelmiştir.

d) Kerem ve Kurukafa atışması

Şiirde yine ayağı Kerem açmakta ve “Bu dünyada ölmem der miydin kafa” demektedir. Kurukafa ise; “Ölümü düşünmez bir namdardım” diyerek ona cevap vermektedir. Görüldüğü gibi kurukafanın şiiri 11 hece yerine 10'dur. Yine şiir atışmadan ziyade Kerem'in sorduğu sorulara kurukafanın verdiği cevaplar şeklindedir.

Kurukafanın konuşması bize Hazreti İsa'nın ölüleri diriltmesi ve hastaları iyi etmesi mucizesini hatırlatmaktadır. *Dastan-ı Cümcüme Sultan* adlı hikâyede de Fırat Nehri kenarında bulunan bir kurukafa ile

konusulmaktadır. (Erol 2006: 831-844). Aslında kurukafa ile konuşma Hazreti İsa ve Hz. Muhammet'e telmihten başka bir şey değildir. Yeri gelmişken Pir Sultan Abdal'ın da benzer bir şiirinin olduğunu hatırlatmak isteriz (Duymaz 2001: 242).

e) Kerem ve kızın atışması

Bu atışmada dört dördlükten oluşmakta olup Kerem'in "Ahu gözlüm ne gezersin mezarı" ayağına, kızın "Yâr aşkına dolanırım mezarı" ayağı ile cevap vermesi şeklinde devam etmektedir. Atışmada mezardan söz edilmesine bakılırsa şiirde Aslı ve Kerem'in ölümden sonrasını hatırlatması gibidir.

KOŞMALAR

Eflâton Cem Güney'in Kerem ile Aslı hikâyesinde 57 koşma örneğine rastlanmaktadır. Ancak burada sözünü eteğimiz şiirlerin tamamı Kerem ve Aslı'ya mal ediliyorsa da işin aslının hiç de öyle olmadığı küçük bir dikkatle görülebilmektedir.

a) Ağıt / türkü şeklinde olan koşma

Kerem ve Sofu Kızılırmak'ın kıyısına geldiklerinde bir çobanla karşılaşır. Ardından da çobana, Kızılırmak'ın suyunun neden kızıl olduğunu sorarlar. Çoban hikâyeyi anlattıktan sonra elini kulağına atar ve *allı gelin ağıtını* okur:

Köprüye geldik de köprü yıkıldı	Kızılırmak parça parça olasin
Beş yüz atlı birden suya döküldü	Her parçanı bir diyara salasın
Koç yiğidin evde beli büküldü	Sen de ben gibi yârsız kalasın
Kızılırmak n'ettin allı gelini	Kızılırmak n'ettin allı gelini

(Güney 1959:103-104)

Bize göre bu şiir kitaba, Kerem ile Aslı hikâyesine yazar tarafından eklenmiştir. Çünkü Eflâton Cem Güney her ne kadar Malatya'da doğmuşsa da ilk orta ve lise öğrenimini Sivas'ta yapmıştır. Halk arasında söylenen ağıt/türkü, Kerem ve Sofu'nun Kızılırmak kıyısında karşılaştıkları Çoban'la sohbet ederlerken ırmağın rengi gündeme gelir ve buna bağlı olarak çoban söz konusu ağıtı okumaya başlar. Unutulmasın ki, Kızılırmak ve gelin ikilisi sadece bu ağıtın/türkünün konusu değil pek çok Sivas yöresi aşığının

dizelerinin değişmezidir. Ayrıca Kızılırmak'ın renginin kırmızı olması Alevi Bektaşî kültüründe Hz. Ali'nin şehit edilmesiyle de ilişkilendirilmektedir.

Son olarak şu hususu da belirtmek isteriz, aynı şiir Güney'in *Halk Türküleri* kitabında da bulunmaktadır. Karşılaştırma yapabilmek için *Halk Türküleri* kitabındaki türkünün tamamını aşağıya alıyoruz.

Kızılırmak parça parça olasin
Her parçanı bir diyara salasın
Sen de ben gibi yârsız kalasın
Kızılırmak n'ettin allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini

Köprüye vardık da köprü yıkıldı
Beş yüz atlı birden suya döküldü
Koç yiğidin evde beli büküldü
Kızılırmak n'ettin allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini

Elinin kınası bozuldu m'ola
Gözünün sürmesi süzüldü m'ola
Dünyalar ben gibi üzüldü m'ola
Kızılırmak n'ettin allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini

Avcı gelin şu kartalı vurun
Dalgıç gelsin şu gelini bulalım
Güveye de kara haber salalım
Kızılırmak n'ettin allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini (Güney 1953: 62).

b) Karaca Oğlan'ın şiirleri arasında tespit edilen koşmalar

Aslında bu başlık altında meslektaşımız Prof. Dr. Ali Duymaz'ın doktora tezi *Kerem ile Aslı* (Duymaz 2002)'nin dışında bir de makalesi (Duymaz 1999: 51-66) vardır. Prof. Duymaz, kitap ve makalesinde konuyu etraflı bir şekilde incelemiştir. Biz ise bu kısmı sadece Eflâton Cem Güney'in *Kerem ile Aslı* kitabına indirgediğimiz için ele almak istedik.

Türk edebiyatında pek çok Karaca Oğlan olmakla beraber burada sözünü ettiğimiz Karaca Oğlan Çukurova’da yaşamış olan Büyük Karaca Oğlan’dır. Kerem ile Aslı hikâyesindeki koşmaları Saim Sakaoğlu tarafından hazırlanan ve 2012 yılında yeniden gözden geçirilerek yayımlanan *Karaca Oğlan* kitabında araştırdığımızda beş şiirin ortak olduğunu tespit ettik:

“Bakan dilber beni mecnun eyledi” ayağıyla başlayan ve toplamı dört dörtlükten oluşan komanın benzeri Saim Sakaoğlu’nun çalışmasında dörtlük sayısı bir fazladır. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için koşmaların ayak seslerinin bulunduğu son mısraları aşağıya alıyoruz:

Bakan dilber beni mecnun eyledi	Bakan dilber beni mecnun eyledi
Diken dilber beni mecnun eyledi	Yakan dilber beni mecnun eyledi
Döken dilber beni mecnun eyledi	Yakan dilber beni mecnun eyledi
Çeken dilber beni mecnun eyledi	Şu han dilber beni mecnun eyledi
Kokan dilber beni mecnun eyledi	(Güney 1959: 48)

(Sakaoğlu 2012: 431-432).

Görüldüğü gibi Karaca Oğlan’ın şiirlerinde kafiye sağlamken, Kerem ile Aslı da zayıftır.

“Ötüşürler şundan gerü” ayağıyla başlayan şiir Karaca Oğlan’da dört, Kerem ile Aslı hikâyesinde ise üç dörtlüktür. Yine okuyucunun karşılaştırmayı kolay yapabilmesi için ilgili dörtlüklerin son mısralarını aşağıya alıyoruz:

Çağlar akar şimden geri	Ötüşürler şimden geru
Diller bağlar şimden geri	Elvan elvan şimden geru
Anar ağlar şimden geri	Ağlar arar şimden geru (Güney 1959: 5).

Yayla yollar şimden geri (Sakaoğlu 2012: 455-456).

“Beni öldürmeli döğmeli değil” ayağıyla başlayan şiir Karaca Oğlan’da beş, Güney’in Kerem ile Aslı hikâyesinde ise dört dörtlükten oluşmaktadır. Aslında bu şiirde bir mısra benzemekte olup o da “Beni öldürmeli döğmeli değil” ve “Öldürmeli beni döğmeli değil” şeklindedir. Bu mısra Güney’in kitabında her dörtlüğün sonunda tekrarlanırken Karaca Oğlan’da tapşırma dörtlüğünde *öldürmeli* ve *beni* kelimelerinin yer değiştirmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Karaca Oğlan ve Kerem ile Aslı hikâyesinde ortak olan bir başka şiir “Yolu yârdan ayrılanın” ayağıyla başlamaktadır. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için her iki kaynaktaki şiirlerin ayak seslerini oluşturan mısraları aşağıya alıyoruz:

Seli yârdan ayrılanın	Yolu yârdan ayrılanın
Beli yârdan ayrılanın	Eli yârdan ayrılanın
Günü yârdan ayrılanın	Beli yârdan ayrılanın
Eli yârdan ayrılanın	Dili yârdan ayrılanın (Güney 1959: 72-73).
Salı yârdan ayrılanın (Sakaoğlu 2012: 528-529).	

Görüldüğü gibi şiir Karaca Oğlan’da beş, Kerem ile Aslı hikâyesinde ise dört dörtlüktür. Bir başka hususta şiirdeki ayakların dörtlüklerde farklı yerlerde olmasıdır. Karaca Oğlan’daki “günü yârdan ayrılanın” ayağı ise şiirin sözlü kültür ürünü olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Söz konusu şiir Karaca Oğlan’ın dışında *Ercişli Emrah* ve Azerbaycanlı âşik *Sefer Ali*’de de vardır. (Duymaz 2014: 152).

Karaca Oğlan’ın şiirlerinde karşılaştığımız bir başka benzerlik “Laleli’li Dağı’nda yolum azdırdım” mısrayla başlayan koşmadır. Söz konusu şiir Karaca Oğlan ve Kerem ile Aslı hikâyesinde dörder dörtlüktür.

Bir yandan da yolum bağlar duman hey	Bir yanımda yüce dağlar duman hey
Yârdan ayrılalı halım yaman hey	Kadir Mevlâ benim hâlîm yaman hey
Bundan sonra sağlığıma güman hey	Nerde görem yâr yüzünü güman hey
Perişan hallarım gayrı yaman hey	Ahrette karşı gelsin iman hey
(Sakaoğlu 2012: 636-637)	(Güney 1959: 87).

Karaca Oğlan’a ait olmanın yanında türküleşerek her dönem dillerden düşmeyen “Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm” ayağıyla başlayan şiir Karaca Oğlan’da üç, Kerem ile Aslı hikâyesinde dört dörtlüktür. Şiirdeki değişiklikleri yerinde görebilmek için her iki kaynaktaki şiirleri aşağıya alıyoruz.

Vara vara vardım ol kara taşa
Hasret ettin beni kavim kardaşa
Sebep ne gözden akan kanlı yaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Şu dünyada üç nesneden korkarım
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm
Hiç birinden deli gönül hoş değil
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Nice sultanları tahttan indirdi
Nicesinin gül benzini soldurdu
Nicelerin gelmez yola gönderdi
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Gele gele geldik şu kara taşa
Yazılanlar gelir bu garip başa
Hasret koydu bizi kavim kardaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Karac'Oğlan der ki kondum göçülmez
Acıdır ecel şerbeti içilmez
Üç derdim var birbirinden seçilmez
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm
(Sakaoğlu 2012: 507)

Nice Süleymanları tahttan indirdi
Nicelerin gül benzini soldurdu
Nicelerin gelmez yola gönderdi
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Dertli Kerem eder konduk göçülmez
Acıdır şerbet-i ecel içilmez
Üç derdim var birbirinden seçilmez
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm
(Güney 1959: 98-99).

Eflâton Cem Güney'in Kerem ile Aslı hikâyesindeki şiirlerinden birisi de *Narmanlı Sümmanî*'nin şiirleriyle karışmıştır. Yalnız bu konu üzerinde başta Haşim Nezihî Okay (Okay 1954: 16), Nesip Yağmurdereli (Yağmurdereli 1939: 99), Saim Sakaoğlu (Sakaoğlu 1987: 220-223), Abdulkadir Erkal (Erkal 2012: 369) gibi araştırmacılar çalışmışlar ve şiirin Sümmanî veya Kerem'e ait olup olmaması meselesinde ortak bir noktada da buluşmamışlardır. Bize göre şiir Sümmanî'ye aittir. Bu şiir *Emrah*, *Sümmanî*, *Kerem*'in dışında başka âşıklara da bağlanmışsa da araştırmacıların tamamına yakını Kerem'e ait olduğunu ileri sürmüşlerdir. Oysa bu şiirlerin ilk söyleyicileri bilinmediği gibi ilk defa ne zaman ortaya çıktığı da tartışma konusudur. Hele hele Kerem, Boratav'ın deyişiyle muhayyel bir âşıkta o zaman şiirdeki Kerem tapşırmasının dışında bir sahiplenme söz konusu olamaz. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için her iki şiiri de aşağıya alıyoruz:

Şu karşıki yüce dağlar
Acep bizim dağlar mı ola
Ak pürçekli garip anam
Oğul der de ağlar mı ola

Şu karşıki yüce dağlar
Acep bizim dağlar m' ola
Kara yaşlı garip anam
Oğul der de ağlar m'ola

Kâbe'den gelir hacılar
Yürekte çoktur acılar
Evdeki çifte bacılar
Kardeş der de ağlar mı ola

Kâbe'den gelir hacılar
Yürekte çoktur acılar
Evdeki çifte bacılar
Kardeş der de ağlar m'ola

Yol üstünde biten otlar
Her gelen bizi öğütler
Kavim kardeş koç yiğitler
Dadaş der de ağlar mı ola

Yıl üstünde biten otlar
Her gelen bizi öğütler
Kavim kardeş koç yiğitler
Yoldaş der de ağlar m' ola

Nedir cürmüm nedir hatam
Nice gurbeti ilde yatam
Ak sakallı benim atam
Kerem der de ağlar mı ola
(Güney 1959: 64).

Nedir cürmüm nedir hatam
Nice gurbet ilde yatam
Ak sakallı benim atam
Oğul der de ağlar mı'ola

*Sümmani'*yem oldum talan
Nice gurbet ilde kalam
Benim küçük Şevki balam
Baba der de ağlar m'ola (Okay (?): 23;

Erkal 2012: 369)

Eflâton Cem Güney'in Kerem ile Aslı hikâyesinde 17. yüzyıl saz şairlerinden Gevheri'nin;

Birisinin adı İnci
Severler güzeli genci
Koyunda çifte turuncu
Verdi ağzı bal geldi

Dörtlüğüyle başlayan şiir Eflâton cem Güney'in Kerem ile Aslı'sında üç dörtlük olup altı kızlar altı kızlar ayağıyla verilmiştir.

Kerem ile Aslı hikâyesi üzerinde Şükrü Elçin (1949) ve Ali Duymaz (2001) tarafından akademik çalışmalar yapılmıştır. Biz bu çalışmalardan tam metin diyebileceğimiz ve Ali Duymaz tarafından hazırlanan doktora tezindeki metnin şiirliyle Güney'in Kerem ile Aslı hikâyesindeki şiirleri karşılaştırdık. Bunun sonucunda şiirlerdeki kafiye ve rediflerde, manzum metinlerin mısralarında bazı ortaklıklarla karşılaştık. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için şiirlerin ayak sesleriyle ilgili tabloyu vermek istiyoruz.

Eflâton Cem Güney Dörtlük sayısı, s. numarası	Ali Duymaz Dörtlük sayısı, s. numarası.
Aman Kerem beni rüsvay eyleme, 4, 21	- - -
Serimi sevdaya saldı neyleyim, 4, 24	Serimi sevdaya saldı neyleyim, 4, 256
Tek dola boynuma kol gelsin gitsin, 4, 30	-
Han Aslım aklıma düştü ağlarım, 5, 31-32	Han Aslım aklıma düştü ağlarım,
Yol vermeyin başı dumanlı dağlar, 5, 33-34	-
Servi ağacı senin maralın hani, 4, 35	Selvi ağacı senin maralın hani, 4, 257
Elin mi oldun, ilin mi oldun, 5, 36-37	Şimdi elin m' oldun, elin m' oldun, 257-258)
Salınıp gezenim gitmiş, 5, 38	Salınup gezenim gitmiş, 4, 258
Güllerini deremedim ağlarım, 4, 39.	-
Vardı başka göle düştü, 4, 40-41.	Ucı ince be düştü, 4, 258-259
Ağlayalım elâ gözler yaş olsun, 4, 41-42	Ağlayu ala gözle yaş olsun, 4, 259
Bağ-ı visalin gezemedim gitti, 4, 42-43	-
Sürmelensin gözü kaşı dünyanı, 4, 43-44	-
Ağla anam ayrılığın günüdür, 3, 45-46	-
Gelin helallaşın ben gider oldum, 4, 46-47	-
Ağlar içeyim bal sizin olsun, 4, 49	Ben ağu yudayım bal sizin olsun, 4, 261.
Hiç gitmez mi cuşun senin, 5, 50	Hiç gitmez mi pusun senin, 4, 262
Gözyaşın silen eğlenir, 4, 52	-
Güller Han Aslımı gördün mü, 5, 53	-Nazlı Sunam Han Aslı'ya benzersin

Eğlen turnam eğlen haber sorayım, 5, 56	-
Bağlar ağlar, bağban ağlar, dil ağlar, 4, 57	Güllerini dermedim ki ağlarım, 4, 269
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin, 4, 59	-
Bal dökülür dudağından diline, 5, 60-61	-
Korkarım nazlıma söz gelir deyu, 4, 63	-
Kimseler düşmesin yardan cüda hey, 4, 63	Ahirete karşı gelsün iman hey, 5, 267
Aslı kaşların gözlerin, 5, 67	-
Hak bana yardımcı ili neyerim, 3, 68	-
Kondurayım gönül seni, 4, 70-71	Kondurayım gönül seni, 4, 260-261
Gitmeden kavuştur aman ya Rabbi, 3, 74	-
Yandı çiğerciğim kül oldu bugün, 4, 75-76	Dağlar sizi seyran itdim bugün, 4, 277-278)
Ne bir kervan gelir, ne de yâr gelir, 2, 77	-
Yakar gider Muş Ovası, 2, 78	-
Giyince hırkayı tac olur gönül, 4, 81	Yine dalgalanur yüc' olur gönül, 5, 266-267
Yetirirler dertli dertli, 5, 85	-
Garip kaldım güldüren yok gülen yok, 4, 89-90	Garip kaldım güldüren yok gülen yok, 4, 268
Hey ağalar giden yavrum benimdi, 4, 91	Hey ağalar giden yavrum benimdi, 269
Sararıp da soluşuma ne dersin, 5, 92-93	Sararıp da soluşuma ne dirsın, 4, 270-271
Ağızda söylenen dillerde kaldım, 4, 94	-
Kızılırmak nettin alı gelin, 2, 103-104	-
Gözlerimden yaşlar döküp gideriz, 5, 107	-
Düne kervan kıran düne, 2, 114	Döne sabah yıldızı döne, 4, 285
Uyan Aslı gül yüzlü sevdiğim, 1, 114	Uyan Aslım gül hâllerin sevdiğim, 4, 284.
Derttir, hasrettir, firkattir, 3, 117	Dertdir, hasretedir, firkatdir, 4, 286- 287
Süzer zavallı zavallı, 3, 120,122	-
Altı kızlar altı kızlar, 5, 122	Altı kızlar altı kızlar, 241
Kırılmıştır kanadımız kolumuz, 3, 124	-
Gül kırımızı geyinmiştir, 1, 126	-

Çöz Aslım çöz göğsün düğmelerini, 5,127-128	Çöz Aslım çöz göğsün düğmelerini 20, 293-295)
Yanarım Aslım yanarım, 4, 129	-

SONUÇ

Şimdi de bu küçük karşılaştırmamız sonucunda ortaya çıkardığımız bazı tespitlerimizi ve yazımızın başında sorduğumuz soruların cevaplarını sıralamak istiyoruz.

Bugüne kadar halk hikâyesi araştırmacılarının hemen hemen hepsinin ortak olduğu özelliklerden birisi olan nazım kısımlarının değişmememe kuralı doğru değildir. Bu küçük karşılaştırmamızda bile şiiirlerin büyük bir kısmı benzememektedir. Benzeyenlerin de büyük bir kısmı mısradan, kelimeye, kelimedenden sese kadar değişikliğe uğramıştır.

Eflâton Cem Güney tarafından hazırlanan Kerem ile Aslı hikâyesindeki şiiirlerin bir kısmı başka âşıklarda da vardır. Bunlar arasında ilk sırayı Karaca Oğlan almaktadır. İlgili kısımda da belirttiğimiz gibi bu şiiirlerdeki değişiklik sadece *Karac' Oğlan* yerine *Dertli Kerem* yazılmasındadır.

Prof. Dr. Ali Duymaz Karaca Oğlan ve Kerem ikilisinin şiiirlerinin Kerem'e ait olduğunu ileri sürmektedir. (Duymaz 2001: 241). Cahit Öztelli bu hususta biraz daha ileriye giderek bu iki âşığın aynı kişiler olduğunu bile iddia etmiştir (Öztelli 1987: 35; Duymaz 2001: 240). Biz bu hususta konuya biraz daha farklı bir cepheden bakacağız. Acaba Kerem diye birisi yaşamış mıdır? Her ne kadar Türk dünyasında Kerem ile Aslı hikâyesi çok sevilmişse de yaşadığı muhayyel olan birisinin şiiiri nasıl olabilir? Bizce Kerem ile Aslı hikâyesinin musannifleri dinledikleri / okudukları Kerem ile Aslı hikâyesini anlatırlarken ya kendilerinin şiiirlerini Kerem'e, Aslı'ya, Sofu'ya, Kurukafa'ya, Dağ'a, ya da dönemlerindeki âşıkların şiiirlerinde değişiklikler yaparak hikâye kahramanlarına mal etmektedirler. Bunun da en güzel örneği üzerinde durduğumuz Eflâton Cem Güney'in Kerem ile Aslı hikâyesidir. Güney Kerem ile Aslı hikâyesinin dışında Erzurumlu Emrah üzerinde de çalışmıştır. Ancak o Emrah üzerinde çalışırken biraz da yeni neslin şiiirleri anlayabilmesi için kelimeler üzerinde oynamalar yapmıştır. Ayrıca Güney, Dede Korkut hikâyelerini, masalları dinledikten veya okuduktan sonra yeniden yazmıştır. Yani o yeni bir telif eseri ortaya çıkarmıştır. Aynı hususu başka âşıkların şiiirlerinde yapmış olamaz mı?

Burada şu hususa da dikkat etmemiz gerekmektedir. Bir şiirdeki, mısra veya ayağın benzemesi şiirlerin karışması veya bir intihal olarak değerlendirilmemelidir. Birbirinden hiç haberi olmayan çok farklı yörelerde yaşayan âşıkların şiirlerindeki mısra ve kelime benzerliklerini de burada göz ardı etmemiz gerekir.

KAYNAKLAR

DUYMAZ, Ali (1999), “Karacaoğlan ile Âşık Kerem'in Şahsiyet ve Eser Bakımından Benzerlikleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Millî Folklor*, 6 (44), Kış 1999, s. 51-61. Aynı yazı için bkz.: *Bülbül Ne Yatarsın Bahar Erişti Karacaoğlan Kitabı*, İstanbul 2014, s.149-156.

DUYMAZ, Ali (2001), *Kerem ile Aslı Hikâyesi Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

ELÇİN, Şükrü (1949), *Kerem ile Aslı Hikâyesi*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

ERKAL, Adulkadir (2012), *Âşık Sümmânî Divanı*, Ankara: Birleşik yayınevi.

EROL, Mehmet (2006), “Cimcime Sultan Destanı'nın Anadolu ve Tatar Eş Metinleri Üzerine Bir Mukayese”, *1. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı, 9-15 Nisan 2006-İZMİR*, s.831-844.

GÜNEY, Eflâton Cem (1959), *Kerem ile Aslı / Halk Hikâyesi*, İstanbul: Varlık Yayınları.

OKAY, Haşim Nezihi (MCMLXXV), *Âşık Sümmânî / Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi.

ÖZTELLİ, Cahit (1987), *Karacaoğlan/ Bütün Şiirleri*, İstanbul: Milliyet Yayınları.

SAKAOĞLU, Saim (1987), “Cönklerin Kültür Tarihimizdeki Yeri”, *Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu*, Elâzığ: Fırat Üniversitesi Yayınları.

SAKAOĞLU, Saim (2012), *Karaca Oğlan*, Ankara: Akçağ Yayınları.

YAĞMURDERELİ, Nesip (1939), *Sümmânî-Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul

EFLÂTUN CEM GÜNEY'İN KİTAPLARI

Erhan PAŞAZADE

Eflâton Cem Güney öğretmen, idareci, cemiyetçi vasıflarının yanı sıra pek çoğu araştırma ve derlemeye dayalı çok sayıda esere imza atmış “velut” bir yazardır. Gazete ve dergilerde editörlük, yayın kurulu üyeliği ve yazarlık yapmış, bu vasıflarının dışında halk edebiyatının farklı yönlerine ışık tutan 63 (altmış üç) kitap neşrederek Türk kültürüne çok önemli katkılar sunmuştur.

Eflâton Cem Güney'in tanınmasını ve “Masal Babası” olarak anılmasını sağlayan masal kitaplarını geniş bir çerçevede değerlendirmek üzere ayrı tutarsak Güney'in çalışmalarını dokuz (9) ana başlıkta değerlendirebiliriz.

1. Halk Hikâyeleri alanında 7 eseri
2. Halk Eğitimi alanında 8 eseri
3. Âşık Edebiyatı temsilcilerine ait monografileri ihtiva eden 4 eseri
4. Folklor Alanındaki incelemelerini ihtiva eden 2 eseri
5. Halk Şiiri ve Türkülere dair Antolojilerinden oluşan 3 eseri
6. Nasrettin Hoca Fıkralarını ihtiva eden 1 eseri
7. Milli Mücadele ve Atatürk'e dair 3 eseri
8. Mensur Şiirlerini içeren 2 eseri
9. Masallara dair 33 eseri bulunmaktadır

1) MASAL KİTAPLARI

Eflâton Cem Güney'in masal sahasındaki ilk eserleri Yapı Kredi Bankası'nın bir kuruluşu olan Doğan Kardeş Yayınlarınca neşredilmiştir. “**Bu Toprağın Masalları**” serisi ile 11 tane masal 7 ince masal kitabıyla Türk okurunun beğenisine sunulmuştur. Eserlerin kapak ve iç resimlerini **Gevher Bozkurt** yapmıştır.

A) **BU TOPRAĞIN MASALLARI** serisinden çıkan eserler sırasıyla şunlardır.

1. Nar Tanesi

1946'da basılan 31 sayfalık bir masaldır. Şehzade ile Perili Ana'nın etrafında gelişen bu masalın giriş bölümünde yer alan "Kaf dağından aşınca göründü Sivas'ın bağları, Keloğlanın dağları "ibaresi dikkat çekicidir.

2. Kara Yılan ve Kara Gülmez

1946'da basılan iki ayrı masaldan oluşan kitapta Karayılan masalı; hiç çocuğu olmayan bir padişahın düşünmeden ettiği duanın karşılığında karayılandan bir evladı olması ve süregelen maceraları anlatılır. Masalda "Sivas'taki Garipler Mezarlığı ve masalı dinlediği Emine Bacıya dua bölümü" dikkat çekicidir.

İkinci masal Kara Gülmez'de ise bir padişahın birbirine zıt karakterde iki çocuğu arasındaki mücadele anlatılmaktadır. Kızılırmak'la Yeşilirmak arasının şehzadelerin serencamlarına mekân olduğu bu masal Habil ile Kabil kıssasını çağrıştırmaktadır.

3. Akıl Kutusu

1947'de basılan ve serinin üçüncü kitabı olan bu masalda kahraman Keloğlan'dır.

4. Sabır Taşı

1947'de basılan bu masalda Al Gül, Ak Gül ve Sarı Gül isminde üç kızı olan padişahın küçük kızının etrafında dönen maceralar anlatılmaktadır. Masalda Sivas'a ait Mısmıl Irmak, Mundar Irmak, Kayseri Kapı gibi özel isimler, ayrıca Timur'un Sivas'ı yakıp yıkmasını anlatan ve Yıldırım Beyazıt'ın söylediği rivayet edilen "Çal çoban çal! Ertuğrul gibi oğlun mu öldü?/Sivas Gibi kalen mi düştü?" sözleri "Sivas Gibi kalen mi yıkıldı? / kale

gibi bir yiğidi toprağa mı verdin şu kara yazılı Eflâton gibi?" şeklinde söylenmiştir.

Anlatımın mükemmelliği ve olayların tasviri yönüyle benzersiz bir masal olan bu eserini yazar daha sonraki kitaplarına da almıştır.

5. Altın Heybe – Kül Kedis – Felek Sillesi

1948'de basılan ve 34 sayfadan oluşan bu eserde Keloğlan'ın etrafında cereyan eden genellikle onun tembelliğini tenkit ederken temiz kalpliliğini de öven müstakil masallardır.

6. Zümrütanka

1948'de yayımlanmış 34 sayfalık bir masal kitabıdır. Farklı karakterde üç oğlu olan iyi kalpli padişahın en küçük oğlunun iyi niyet ve yardımseverliğinin mükâfatlandırıldığı bu masalda Keloğlan da yardımcı figür olarak yer alır. Yedi başlı dev ile peri kızları, güvercinler, Türk destanlarının en mühim mitolojik unsurlarından Bozkurt ve masal kuşu Zümrütü Anka da bu masalda yer bulmuştur.

7. Açıl Sofram Açıl ve Cangoloz Baba

1948'de yayımlanmış Bu Toprağın Masalları serisinin 7. ve son kitabıdır. Açıl Sofram Açıl masalında Keloğlan'ın bulduğu parayla alışveriş yapması neticesinde yaşadığı maceralarla temiz kalpliliği ve iyi niyetinin mükâfatlandırılması konu edilmektedir.

Cangoloz Baba masalının da kahramanı Keloğlandır.

B) DEDE KORKUT MASALLARI

"Destanlar çağından halk hikâyeciliğine geçiş döneminin ürünü" olarak tarif edilen Dede Korkut Hikâyelerini farklı bir üslupla ele alan Eflâton Cem Güney, eseri oluşturan 12 hikâyeden 7'sine kısaltma ve renkli anlatımlarla masal tadı vermiştir.

Yaptığı bu çalışmayla ilgili düşüncelerini kitabın sonunda yer alan “Bir Çift Söz” başlıklı yazıda şöyle ifade etmiştir: *“Nesiller arasındaki kültür bağlarını koparmamak için bu gibi eserleri her bakımdan değerlendirmek ve ana metinleri yaşa başa göre yumuşatarak yarının ümitlerini atalarının inanışlarıyla duygulamak, her faziletten üstün bir milli eğitim vazifesidir.”*

Ondan sonra sözü masala ve masalçıya da getirerek şöyle söyler: *“Masalların kendine göre bir üslubu; bu üslubun da zamanla, muhitle ve hele sanatkârın şahsiliğiyle değişen tarafları vardır. Masalçı sanatkâr, esas konuda bir değişiklik yapmaz; ancak olayları ve olağanüstü unsurları tam bir anlatma seferberliği içinde renkli motiflerle ve kendilerine has ifadelerle telleyip pullayarak bir masal tardı vermeye çalışırlar. Bizim de özenip bezediğimiz bu; karınca kaderince yapıp yakıştırabilirdimse ne mutlu!”*

Bu eseriyle Eflâton Cem Güney,1960 yılında Uluslararası Çocuk ve Gençlik Yayıncıları Birliği tarafından Andersen Şeref Listesine alınarak 2.kez ödüllendirilmiştir.

Neşet Günal'ın resimlediği eserde yer alan masallar sırasıyla şunlardır:1.Boğaç Han 2.Salur Kazan'ın Oğlu 3.Kanturalı 4.Bey Böğrek 5.Tepegöz 6.Deli Dumrul 7.Oğuz Efsanesi

C) GÖKTEN ÜÇ ELMA DÜŞTÜ

Daha önce Bu Toprağın Masalları serisinden müstakil ince birer kitap olarak basılan 1.Nar Tanesi 2.Kara Yılan 3.Kara Gülmez 4.Sabır Taşı 5.Zümrütanka isimli masallar Yine Doğan Kardeş Yayınları tarafından 1960'ta tek kitapta toplanarak basılmıştır. **Yalçın Emiroğlu**'nun kapak ve iç resimlerini yaptığı kitap 163 sayfadır.

D) AZ GİTTİM UZ GİTTİM

1962'de Doğan Kardeş Yayınları tarafından yayımlanan kitapta 8 (sekiz) masal bulunmaktadır. **Yalçın Emiroğlu**'nun resimlediği 173 sayfadan oluşan kitaptaki masallar sırasıyla şunlardır:

Anneleri ölünce babaları tarafından ormana terk edilen iki kız kardeşin maceralarının anlatıldığı **Çiçek Kızla Çiğdem Kardeş**;

Gani gönüllü Zembilli Baba ile kızı Melek Yüzlünün başlarından geçen olayları anlatan **Bir Göze Bir Gül;**

Başına geleceklerin haberini bir kuştan öğrenen Allahverdi oğlunu anlatan **Ak Gün Kara Gün;**

Kendisinden sonra tahta geçecek oğlu için zor bir imtihan açan padişahı ve onu şaşırtan küçük oğlunu anlatan **Kamer Tay;**

Babası ölünce evhamdan başına işler açan Sülün Kız'ı anlatan **Tasa Kuşu;**

İşlediği gergefe üç kuş konan padişah kızı Gülbahar'ın serencamını anlatan **Elmas Beşik;**

Ne kadar sevildiğini öğrenmek için kızlarını sorgulayan padişahı anlatan **Dünyanın Tadı;**

Ölmeden önce oğullarına ve kızına karşılıklarına ilk çıkanla evlenmeyi vasiyet eden padişahın çizdiği maceralı yolu anlatan **İlk Bahtım Altın Tahtım**

E) EVVEL ZAMAN İÇİNDE

1957'de Varlık Yayınları tarafından aynı isimle ve küçük boy basılan bu eser, 1962'de Doğan Kardeş Yayınları tarafından yeniden basılmış ve ilk baskısında yer almayan üç masalla birlikte toplam 10 masaldan oluşmuştur. **Yalçın Emiroğlu**'nun resimlediği kitapta Eflâton Cem'in masalların ve masalcılığımızın özünü anlattığı “**Her Masalın Başı**” isimli bir yazısı da yer almaktadır.

Kitapta yer alan masallar sırasıyla şunlardır:

Analığı tarafından zulüm gören öksüz kıza, dert ortakları sarı ineğiyle küpeli horozunun müjdesinden sonra gülen talihin açtığı kapıları anlatan **Sırmalı Pabuç;**

Nalcı Baba'nın vefatından sonra tıpkı Keloğlan gibi kardeşlerini çekip çeviren ve helal lokmanın hürmetine şansı yaver giden kardeşlerini anlatan **İncili Yorgan;**

Padişahın, tek çocuğunun talihini falcılardan öğrenip Kara Vezir'in sözüne kanarak onu da kendini de sürüklediği çileleri anlatan **Üç Turunçlar**;

Padişahın tahtına göz diken kara vezirin kuru iftirasıyla diyar diyar dolaşarak çektiği eza ve cefayı anlatan **Sedef Bacı**;

Şen şakrak bir hayat sürerken birden hayata küsen oğlu için çalmadık kapı bırakmayan Germen Beyi'ni ve oğlunu anlatan **Gelincik Günü**;

Kendi hallerinde yaşayıp giden Hılı ile Dılı isimli karı kocanın hayatlarına Keloğlan'ın da misafir olduğu **Hamur Bebek**;

Ganimet içinde olmasına rağmen müsrif kâhyalar yüzünden gün yüzü göremeyen Türkmen Beyi'nin kendisine kâhya seçmek için açtığı zor sınavı anlatan **Köse Dağı**;

Dünya güzeli Gül Kız'ın tembel kocasını bu illetten kurtarmak için verdiği mücadeleyi anlatan **Perili El**;

Temiz kalpli karı koca Edi ile Büdü'nün ağızlarından çıkan dileklerin hemen kabul edilerek bir kız bir erkek çocuk sahibi olmalarını anlatan **Altın Perçemli Çocukla Sırma Saçlı Kız**;

Hiç çocuğu olmayan padişahın eşsiz bir bahçe kurmasıyla dönen talihini anlatan **Üç Elma**;

F) BİR VARMİŞ BİR YOKMUŞ

1956'da Yeditepe Yayınları tarafından yapılan baskısında 12 tane masal bulunan bu eser; 1963'te Doğan Kardeş Yayınları tarafından basıldığında 9 tane masal aynen alınmış ayrıca Kara Cadı, Kırk Haramiler ve Yanık Kerem masaları da eklenmiştir. **Yalçın Emiroğlu**'nun çizimleriyle süslenen eser 160 sayfadan ibarettir. Kitaptaki masallar şunlardır:

Koçdana isimli bey kızının kendi sürülerini güden çobana âşık olmasıyla başlayan maceraları anlatan **Kara Koyun** masalı;

Muğla ile Fethiye arasında Kıroba 'da yaşayan çocuğu olmayan beyin konargöçerlikle, adaklarla kurbanlarla geçen yedi yıldan sonra çocuk sahibi olmasını ve talihsiz bir şekilde kaybettiği çocuğunu anlatan **Boş Beşik**;

Ceren Ali isimli geyik avcısının yavruları olan bir geyikle yaptığı antlaşmaya sadık kalmaması neticesinde başına gelenleri anlatan **Yaralı Geyik**;

Kaplıca ya da ılıca denen kaynak sularından birinin nasıl isim aldığını anlatan **Sarı Kız** efsanesi;

Karacaören köyünde Kara Kız ile Kara Oğlanın gönül maceralarından zuhur eden **Salkım Söğüt** efsanesi;

Hz Süleyman kıssalarından ilhamla kurgulanmış ve Bursa isminin nereden geldiğinin ipuçlarını veren **Cennet Bursa** efsanesi;

Yeryüzünde kavganın eksik olmamasının sebebine dair olayları anlatan **Kan Kuyusu** efsanesi;

Sadece gönlü temiz insanların koyununu, kuzusunu güden temiz kalpli çobanın uğradığı nazarı anlatan **Şahitler Kayası**;

“Dertli Kaval” isimli halk hikâyesinden bir kesitin masal tadında sunulmasıyla yer verilen **Kara Cadı** masalı;

Kerem ile Aslı hikâyesinden alınarak masal kurgusuyla yeniden yazılan **Yanık Kerem** masalı;

Son olarak da Âşık Garip hikâyesinin bir bölümünün masal kurgusuyla yeniden anlatımını ihtiva eden **Pir Dolusu** masalları mevcuttur.

G) EN GÜZEL TÜRK MASALLARI

1948'de Varlık Yayınları tarafından yayımlanan kitapta masalların yanı sıra efsaneler ve halk hikâyeleri de bulunmaktadır. **Fethi Karakaş** tarafından resimlenen kitabın içeriği şöyledir:

Masallar:

Sabır Taşı, Kül Kedisi, Kanturalı

Halk Hikâyeleri:

Dertli Kaval, Âşık Garip'ten bir parça

Efsaneler:

Salkım Söğüt, Sarı Kız, Şahitler Kayası

H) İTİMAT YAYINLARINCA HAZIRLANAN **TÜRK MASALLARI SERİSİ**

İstanbul'da faaliyet gösteren İtimat Kitabevi, Eflâton Cem Güney'in 27 tane kısa masalını 16 tane kitap içerisinde 1969-72 yılları arasında yayımlamıştır.

Bol resimli ve 20'şer sayfa olarak tasarlanan bu seride yer alan masallar şunlardır:

1. Hasırcı Baba (1969)
2. Dal Olur Eğilir misin, Dağ Olur Yıkılır mısın? (1969)
3. Ağlayan Nar ile Gülen Ayva-Yalancının Mumu (1969)
4. Yedi Köyün Yüz Karası- Ak Cüce Kara Cüce (1969)
5. Zindandan Gelen Mektup-Düşmez Kalkmaz Bir Allah (1970)
6. Al Elma Yeşil Elma-Çöplükte Bitmiş ama Gül Bitmiş (1969)
7. Gözü Yollarda Kalan Ana-Anasız Kuzu (1970)
8. Emlik Kuzu - Altın Gergef (1970)
9. Saraydan Uçan Kuş-Tanrı Vergisi (1970)
10. Aygın Baygın Ses-Nur Topu (1970)
11. Aliş'le Maviş-Elmas Bilezik (1971)
12. Güldükçe Güller Açan Kız (1971)
13. Tellerinde Bülbüller Şakıyan Saz-Bir Varmış Bir Yokmuş (1971)
14. Sihirli Köpük-Yaban Gülü (1971)
15. Onlar Ermiş Muradına (1972)
16. Yiğitler Yiğidi Musacık (1972)

Güney'in saydığımız eserlerinin dışında vefatından sonra Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından basılan ve daha önce değişik eserlerinin içerisinde veya muhtelif olarak yayımlanmış 23 masalının yer aldığı "Masallar" isimli bir kitabı daha mevcuttur.

2. HALK HİKÂYELERİ ALANINDAKİ ESERLERİ

A) KEREM İLE ASLI

1959'da Varlık Yayınları'nca cep boy olarak neşredilen eserde **İbrahim Ersaraç**'ın içeriğe uygun resimlerine de yer verilmiştir. Eserin sonunda Eflâton Cem Güney'in "**Bir Çift Söz**" başlığıyla "**Halk Hikâyeleri Üstüne**" düşünce ve tespitlerini içeren dört sayfalık bir yazısı da bulunmaktadır.

19.10.1959 tarihli bu yazıda Güney, halk hikâyesinin kökenine dair tespitlerde bulunduktan sonra halk hikâyelerini ilhamını babayığitlik maceralarından alan Kahramanlık hikâyeleri ve saz şairlerinin hayatından alan Aşk hikâyeleri olarak iki ana başlıkta değerlendirmektedir.

B) ÂŞIK GARİP

1950'de Doğan Kardeş Yayınları'nca "**Bu Toprağın Halk Hikâyeleri**" serisinin 1. Kitabı olarak yayımlanan bu eserin ikinci baskısı Varlık Yayınları tarafından yapılmıştır. Kitabın ilk sayfasında **Vedat Nedim Tör**'ün Eflâton Cem Güney'i masal ve halk hikâyeciliği sahasındaki çalışmalarından dolayı öven bir de yazısı bulunmaktadır. Küçük boyutlu olarak neşredilen eserde Hikmet Duruer'in içeriğe uygun resimlerine de yer verilmiştir.

C) TAHİR İLE ZÜHRE

1960'ta Yeditepe Yayınları tarafından "**Yeditepe Halk Klasikleri**" serisinin ikinci kitabı olarak yayımlanmıştır. Uzun yıllar çocukları olmayan padişahın kızı Zühre ile vezirin Tahir adlı oğlunun yaşadıkları çileli aşk maceralarını anlatan bir halk hikâyesidir.

"Yeditepe Halk Klasikleri" serisinin birinci kitabı olarak yayımlanan eser ise Eflâton Cem Güney'in büyük kızı **Rezzan Güney** tarafından yayımlanan **ŞAH İSMAIL** isimli halk hikâyesidir. Bu eserin iç sayfasında Bu eser yazarın babası Eflâton Cem Güney tarafından kontrol edilmiştir ifadesi de yer almaktadır.

D) DERTLİ KAVAL ve İNSAN ÇOCUĞA AĞITLAR

Yazarın halk hikâyeciliği sahasındaki ilk kitabı olan Dertli Kaval 1945'te Gençlik Kitabevi tarafından ve **Sivas Rivayeti** alt başlığıyla yayımlanmıştır. Güney'in, merhum oğlu Çetin Eflâatun ile birlikte Aşık Mesleki'den dinleyerek meydana getirdikleri bu eserin takriz yazısını yayınevi sahibi **Niyazi Ahmet Banoğlu** kaleme almış ve yazısında Güney'in diğer eserlerini yayınlamanın da müjdesini vermiştir.

Yozgat'ta yaşayan Çapanoğlu'nun zalim oğlu Karabey'in ağanın hizmetkârı Necip ve hanımı Maviş'e ettiği zulüm ve karşılığını anlatan 34 sayfalık bu hikâyeye hadiselerin seyrine uygun dört tane resim renk katmıştır. Eserin son bölümüne, Eflâatun Cem Güney'in hem evladı hem de eserlerinin yayıma hazırlanmasında en yakın yardımcısı olan Çetin Eflâatun Güney'in ani vefatından duyduğu deruni acıyı dile getiren mensur şiir de diyebileceğimiz 28 tane kısa ağıt İnsan **Çocuğa Ağıtlar** başlığıyla eklenmiştir.

İkinci baskısı ise 1957'de Yeditepe Yayınları tarafından eserin **İnsan Çocuğa Ağıtlar** bölümü Kara Yazı başlığıyla ayrılmış ve ağıtların sayısı 47'ye çıkarılmıştır. Eserin sonunda **“Eflâatun Cem Güney'in masalları geçen yıl H.C.Andersen milletlerarası jürisi tarafından dünya çocuk edebiyatının en mükemmeli seçilerek şeref listesine geçirildiği gibi kendisine de mükafat olarak “Andersen Pavesi” şeref diploması gönderilmiştir.”** denilerek Türk basınında Eflâatun Cem Güney'in bu başarısına dair yayımlanan bazı yazılara yer verilmiştir.

Tanin gazetesinden Fikret Adil, **Yeni Adam**'dan İsmail Hakkı Baltacıoğlu, **Vakit**'ten Hakkı Süha Gezgin, **Gece Postası**'ndan Aka Gündüz, **Varlık**'tan Zahir Güvemli, **Tanin**'den Nahit Sırrı Örik, **Akşam**'dan Şevket Rado, **Vatan**'dan Sadun Galip Savcı, **Milliyet**'ten Peyami Safa, **Son Saat**'ten Ercüment Ekrem Talu, **Yeni Sabah**'tan Cahit Tanyol ve **Tercüman**'dan Vedat Nedim Tör'ün yazılarına yer verilmiştir.

Bu yazılardan birinde Tanin gazetesinden Fikret Adil şöyle demektedir: ***“Eflâatun Cem'in masalını baştan sona bir hamlede okudum: Bir şiir. Bu masalın gözlerimizin önünde açtığı dünya muazzam bir edebiyat, bir kültür, bir his dünyasıdır. Bu dünyanın bir eşine yabancı dillerde rastlamak imkânı yoktur. Kabil olup bir parçasını tercüme etsek Avrupa'nın sürrealistleri yerlerinden sıçrarlar, eski korolardaki ahenk onun ahengi yanında gölgede kalır. En güzel bulduğumuz imajlar aleladelîğe düşer. Muhayyilenin kudretine son yoktur.”***

Peyami Safa'nın şu cümleleri de dikkat çekicidir: *”Türk folklorunda masal nevinin en büyük ustası tanınmış edebiyat öğretmeni Eflâton Cem Güney'e ayrı sebeplerden gelen iki bağlılığım vardır: Biri şahsidir. Sivas'ta babamın hatırasına karşı göz yaşartıcı bir derinlik ve samimilik ifade eden şiirlerine, mektuplarına ve çeşitli insanlık hareketlerine karşı duyduğum minnet; ikincisi onun Türk folklorunda ancak büyük değer sahiplerinde görülen reklamsız ve gösterişsiz; fakat âşık derecesinde gayretlerle birçok eserler meydana getirdiğini daima gizleyen eşsiz tevazuuna karşı duyduğum hayranlık... Büyük başarısından sonra Eflâton Cem Güney'e Avrupa ve Amerika'da geniş bir intişar sahası açılması şansı belirmiş oluyor.”*

3. HALK EĞİTİMİ ALANINDAKİ ESERLERİ

Milli Eğitim Bakanlığı,1960'lı yıllardan itibaren halk eğitiminin önemine dikkat çekmek amacıyla hem tarımsal üretimi artırmak hem de bunun en önemli parçası olan çiftçileri bilinçlendirmek üzere bir dizi kitap yayımlamıştır. Bu kitaplarda ziraatçılığın incelikleri; farklı coğrafyalarda üretilen değişik tarım ürünlerinin ekimi / dikimi, korunması, gübrelenmesi, nadası-hasadı gibi meseleleri halkın anlayacağı bir üslupla anlatan resimli kitaplar neşrederek meseleye günün şartlarına uygun bir çözüm sunmuştur.

Serinin İlk kitabı olarak 1962'de küçük ebatlarda yayımlanan “Kulağımıza Küpe Olsun” isimli çalışmadır. Bu ilk eser resimsiz olarak neşredilmiş, diğerleri konunun anlatımına uygun olarak yapılmış resimlerle ve orta boy (16,5x23) olarak daha ince şekilde tasarlanmıştır.

Köylüye nasihatler veren, dikkatli olması gereken hususlara dikkat çeken bu seride halkın kullandığı kelimeler ve mevzuya uygun deyimler de etkili bir şekilde kullanılmıştır. **Cafer Özcan** tarafından resimlenen, Folklor ve bilhassa masal sahasında yer almayan bu eserlerin sadece isimlerini vermeyi yeterli görüyoruz.

A) KULAĞIMIZA KÜPE OLSUN, Ekin Yayınları, İstanbul 1962

B) KÖY ODASI, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1969

C) KÖYÜN ORTA DİREĞİ, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1969

D) ÇİFT ÇUBUK ÜSTÜNE, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1969

E) DAĞARCIK, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1970

F) HOŞBEŞ, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1970

G) GÖZÜMÜZ ÜSTÜNDE OLSUN, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1970

Eflâton Cem Güney'in halk şairlerinin nasıl yetiştiğine, nasıl âşık olduklarına ve şiirler yazdıklarına dair soruları piyes kurgusuyla ele alarak cevapladığı **TANRI VERGİSİ** isimli eserini de bu kategoride değerlendirebiliriz. Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlatılan ve basılan bu eserde **Misali**'nin dilinden Pir Elinden Dolu İçme, Bir Usta Önünde Diz Çökme, Saz Üstünde Uyanma, Yanıp Yakılma, Meydan Okuma ve İmtihan Açma gibi sahnelerle âşıklık geleneği meraklıların dikkatlerine sunulmuştur. Eseri **Nezât Akoral** resimlemiştir.

4. ÂŞIK EDEBİYATI TEMSİLCİLERİNE DAİR MONOGRAFİLER

En büyük ilham kaynağı olan memleketi Sivas için “**Sivas, büyük bir tarih şehri ve zengin bir folklor hazinesidir**” diyen Eflâton Cem Güney çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği, öğretmenlik yaptığı şehrinin başta masallarını kayıt altına alarak yeniden yoğurmuş; bununla yetinmeyip türkülerini, halk hikâyelerini, efsanelerini de derleyerek kitaplaştırmıştır. Bu sahada başta Sivas'tan çıkan **Âşık Ruhsati** ve **Âşık Mesleki** olmak üzere kendisini etkileyen Erzurumlu **Emrah** ve **Âşık Kamili**'nin hayat hikâyelerini ve şiirlerini derleyerek dönemin gazete ve dergilerinde geniş halk kitlelerine tanıtmış ve daha sonra bu âşıkların monografilerini kitap şeklinde hazırlamıştır. Monografi türündeki bu dört eseri oğlu Çetin Eflâton Güney'le birlikte hazırlayan Eflâton Cem Güney'in eserlerinin bazı hususiyetleri şöyledir:

ÂŞIK RUHSATI

İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınlarının Halk Şairleri serisinden çıkan bu kitapta Sivas'ın Kangal ilçesi Deliktaş nahiyesinde doğup ömrünün büyük bölümünü köyünde geçirerek vefat eden Ruhsati'nin hayat hikâyesine ve şiirlerinin önemli bir bölümüne yer verilmiştir. Kitabın önsözünde Ruhsati'nin hayatı, şahsiyeti ve eserleri hakkındaki yazılarının 1927-1944 yılları arasında Sivas'ta Duygu ve Düşünce, Ankara'da Halk Bilgisi

Mecmuası, Samsun'da Duygu ve Dilek, Afyon'da Taşpınar mecmualarıyla İstanbul'daki Edebiyat Gazetesi, İncili Çavuş, Vakit ve Kütahya gazetelerinde neşredildiğini ifade etmektedir.

ÂŞIK MESLEKİ

Bu eser de **Ruhsati** monografisi gibi İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınlarının Halk Şairleri serisinden yine aynı yıl (1953)yayımlanmıştır. Sivas'ın Kangal ilçesi Mescid köyünden olan şairi bulduğunu, Sivas'a davet ettiğini ve Sivas Şehri isimli eserin sahibi Rıdvan Nafiz Edgüer'le tanıştığını da eserin giriş bölümünden öğrenmekteyiz. Ruhsati'yi tanıttığı gazete ve dergilerde Mesleki'yi de tanıtan yazılarını yayımlandığını da yine giriş bölümünde okumaktayız. Kitabın ikinci bölümünde “Ruhsati Kolu” olarak bilinen âşıklar silsilesi / tarzı ele alınmaktadır.

Mesleki monografisinde Dertli Kaval'ın hikâyesini de şöyle anlatır Eflâton Cem Güney:”Vaktiyle ondan(Mesleki) dinleyerek not ettiğimiz büyük halk hikâyesi Dertli Kaval'ı da rahmetli oğlumla beraber işleyerek 3.11.1944'te çıkmaya başlayan İncili Çavuş'ta tefrika ettik... Dertli Kaval'da olduğu gibi bu eserin hazırlanmasında da en çok onun emeği vardı. Ölümü bu kitabın neşrini bugüne kadar geciktirdi.

ERZURUMLU EMRAH

1928'de Arap alfabesiyle bir derleme olarak Türk Ocağı tarafından bastırılan bu eser aradan 30 yıl geçtikten sonra toplanan yeni şiirlerin eklenmesiyle daha da hacimli olarak 1958'de bu sefer Çetin Eflâton Güney ismi de eklenerek yeniden basılmıştır. Yayınevi aynıdır: İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınları Halk Şairleri serisi.

Eserin 1944 tarihli önsözü üstadın oğlu Çetin Eflâton Güney'e aittir. Kitabın serencamından bahseden Çetin Eflâton şu ifadeleri de ekler:”Babam halk masallarıyla halk hikâyelerini işlemeye başlayınca halk şairleriyle halk şiirlerine ait derleme, tarama işleri benim üstüme kaldı(...)İşte bu eser böyle bir kalem ortaklığından meydana geldi”

Aynı önsözün dipnotunda Eflâton Cem Güney 1944'te hazır olan eserin 1958'e kadar basılmayışının hüznünlü sebebini de izah eder: Sebep ölümün(Çetin Eflâton'un ölümü)araya girmesidir.

ÂSIK KÂMİLİ

Eflâton Cem Güney, Tokat'ın Zile ilçesinde doğup büyüyen ve tasavvufî şiirler de yazan bu saz şairinin şiirlerini, yine oğluyla birlikte hazırlamış olmasına rağmen oğlunun vefatından dolayı basımının geciktiğini önsözde izah etmiştir.1958'de basılan kitap aynı (İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınları) yayınevinden çıkmıştır.

5) FOLKLOR ALANINDAKİ İNCELEMELERİNİ İHTİVA EDEN ESERLERİ

A) FOKLOR VE HALK EDEBİYATI

Halkın giyim kuşamından oyunlarına, danslarına varıncaya kadar her şeyini içine alan bir kavram olan Folklor(halk bilimi) ile yazılı-sözlü, şiir-nesir her türlü edebiyat ürününü ihtiva eden, tarihi Türk milletiyle bir olan ve geleneği -birikimi çok zengin olan bu kavramalarının içeriğini geniş bir çerçevede alan bu eser Milli Eğitim Bakanlığı tarafından1971'de basılmıştır.

Eserde folklor kavramıyla birlikte Destanlar, halk Hikâyeleri, masallar, efsaneler, fıkralar, bilmeceler, deyimler, maniler türküler... ana hatlarıyla anlatıldıktan sonra seçkin eserlerle örneklendirilmiş.

B) FOLKLOR VE EĞİTİM

1966'da Milli Eğitim Bakanlığı'nca basılan bu eser, dönemin Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Hüsni Cırtılı'nın önsözüyle başlar. Önsözde Türk Milli Eğitim Teorisi üzerinde durulmuş daha sonra Güney'in bunu sağlayacak fikirlerine yer verilmiştir. Milli bir eğitim sistemi kurmanın gerekliliği, bunun sağlayacağı imkanlar, bunun nasıl bir usulle olacağı anlatıldıktan sonra Folklor Enstitüsü fikri ve sağlayacağı faydalar belirtilmiştir.

6) HALK ŞİİRİ VE TÜRKÜLERİNE DAİR ANTOLOJİLER

A) HALK ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

1947'de Varlık Yayınları'nın "Başlangıcından Bugüne Türk Şiiri" yayın dizisinden çıkan bu eserin daha sonra farklı ebatlarda baskıları yapılmıştır.

Âşıklara dair monografi çalışmalarında Sivas yöresi ve çevresini tercih eden Eflâton Cem Güney, bu eserinde halk edebiyatının zengin şiir birikiminden ve temsilcilerinden birbirinden güzel şiirler seçerek antolojiyi oluşturmuştur.

"Halk ruhunu, halk zevkini dile ve tele getiren özlü, duygulu bir edebiyat" olarak tanımladığı halk edebiyatının bahçesinden genç nesle bir demet sunmak amacıyla oluşturduğu eserini yüzyıllara göre üç bölümde tasnif etmiştir.

B) HALK TÜRKÜLERİ (I. VE II. CİLTLER)

Yedi Tepe Yayınları tarafından 1.cildi 1953'te 2.cildi 1956'da basılan ve her ikisi de 92 sayfadan oluşan antolojilerdir. Her iki ciltte türküleme uygun resimleri meşhur şair, yazar ve ressam **Bedri Rahmi Eyüboğlu** yapmıştır.

Antolojilerin ilk cildinde "Yedi Tepeden" başlığıyla Âşıklık geleneğinin merhaleleri ve türleri anlatıldıktan sonra türkülerin değerine dikkat çekilmiş, türküler için "Dil ve üslup mucizesi" ifadesine yer verilen bu yazıdan sonra farklı yörelerden 60 türkü sıralanmıştır.

Yazar, ikinci ciltte türkü seçkisinin sonuna yerleştirdiği "Yedi Tepeye" başlıklı yazıda Âşık Garip Hikâyesine atıfta bulunur.

Gani gönüllü Deli Mahmut'un kahvesine misafir olan Âşık Garip'in orada ham sofı Hoca Sinan tarafından imtihan edilmesini gelenek ve türkü bağlamında değerlendirerek türkülerle âşıklık geleneğinin birbirlerini beslediği noktalara dikkat çeker. İkinci ciltte 74 türküye yer verilmiştir.

7) NASRETTİN HOCA FIKRALARI

Eflâton Cem Güney, kitabının önsözünde **“Yedi asırdır vedi dünyaya gülen adam”** diyerek tanımladığı Nasrettin Hoca’yı ölümsüz bir kahraman olarak da ifade ediyor. Onun ölümsüz olmasını “güler yüz gönlün yaylası, tatlı dil de o yaylanın baharındır” diyerek açıklıyor.

Yazar, eserini 72 milletin hocayı bilmesine rağmen bizde ona dair kaynağın bulunmaması sebebiyle yazdığını ifade ediyor. Yüzlerce fıkra ve **Çetin Özkırım**’ın fıkralara dair resimlerinden sonra “Nasrettin Hoca’nın hayatı ve Şahsiyeti” başlıklı bir de yazı yer alıyor. Varlık Yayınları tarafından ilk baskısı 1962’de yapılan eser 220 sayfadan oluşuyor.

8) MİLLİ MÜCADELE VE ATATÜRK’E DAİR ESERLERİ

1) DUMLUPINAR’A DOĞRU

Eflâton Cem Güney’in çoğu Kütahya gazetesinde yayımlanan yazılarından ve Mustafa Kemal ve İsmet Paşalar hakkındaki yazılarının derlenmesiyle oluşan bir eserdir.1944’te İstanbul’da yayımlanan Bilmecce dergisinin yayını olarak çıkmıştır.

2) ATATÜRK HAYATI VE ESERLERİ

1963 yılında Atatürk’ün ölümünün 25.yıldönümünde Milli Eğitim Bakanlığı’nın talebi üzerine hazırladığı bu kitap 76 sayfadan oluşmaktadır.

3) MİLLİ KURTULUŞ VE YENİDEN DOĞUŞ

Şiirler, tekerlemeler, halk deyişleri kullanılarak ana hatlarıyla Milli Mücadelenin anlatıldığı 30 sayfalık bir kitapçıktır. Samsun Lisesi’nde öğretmenken ziyarete gelen Mustafa Kemal Paşa’yla ilgili bir hatırasına yer verdiği bu kitap Nevzat Akoral tarafından resimlenmiş ve MEB tarafından basılmıştır

Türk Kültürünün eşsiz ve zengin birikimini ortaya çıkarıp gelecek nesillerin zevkine, şuuruna, milli benlik duygularına emanet etme ülküsü uğrunda ömrünü harcayan Eflâton Cem Güney hocamızı rahmetle, şükranla, minnetle anıyor, mekânı cennet olsun diyorum.

Eflâton Cem Güney'in bu topraklardan yetişerek Türkiye'ye ve hatta aldığı ödüllerle dünyaya ait bir değer olduğu hususuna dikkatinizi çekiyor; atadan babadan memleketi olan Sivas'ta onun isminin yaşatılmasının başta devlet büyüklerimiz olmak üzere tüm herkesin vazifesi olduğunu hatırlatmak istiyorum.

Beni dinleme nezaketinde bulunduğunuz için hepinizi hürmet ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

EFLÂTUN CEM GÜNEY'İN KIZI ÖZDEN GÜNEY'İ ZİYARETİMİZ

Müjgân Üçer

Eflâton Cem Güney'in kızı, Özden Güney hanımla 2011 yılında tanıştım. O yıl, *Masal Babası/Sivaslı Eflâton Cem Güney*¹, kitabını yayımlayan N. Yücel Mutlu'nun, Türk folkloru ve halk edebiyatı alanında eserler veren, masallarımızı unutulmaktan kurtaran Eflâton Cem Güney hakkındaki bu kitabı üzerine, kendisinden Hayat Ağacı dergimizin 18. sayısında yer alacak "Eflâton Cem Güney" dosyasına yazı istemiştik. N. Yücel Mutlu, "Bu Toprağın Masal Babası /Eflâton Cem Güney" başlıklı yazısını ve arşivinden de Eflâton Cem Güney ile ilgili iki fotoğraf göndermiş, daha fazla fotoğraf için Eflâton Cem Bey'in İstanbul'da yaşayan kızı Özden Hanım'ın adres ve telefonunu vermişti.

2011 yılının son günleriydi, Özden Güney Hanımı telefonla arayarak kendisiyle irtibat kurdum. Hayat Ağacı dergimizden ve 18. sayısında yer alacak Eflâton Cem Güney dosyasından bahsettim. Sesindeki zarafet ve incelik gönlüne de yansımış olan Özden Hanım ilgiyle dinledi ve dosyamıza katkı sağlayacağını belirtti. Kendisine ayrıca mektup yazarak dergimizi tanıtmak için Hayat Ağacı'nın bazı sayılarından gönderdim. Özden Hanım, Eflâton Beyin bir portre fotoğrafını, Eflâton Bey ile yapılmış bir röportaj metnini, E. C. Güney için düzenlenen 50. yıl jübilesine ait bilgi ve fotoğrafı havi yayını ayrıca Eflâton Cem Bey'in Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayımladığı, *Masallar* kitabından da yollamak nezaketinde bulundu. Özden Hanım, bana bir aile fotoğrafı daha göndermek istediğini, ancak çerçeveli fotoğrafın camı kırılır düşüncesiyle, kargo şirketinin kabul etmediğini ve bu sebeple gönderemediğini üzülerek söyledi.

Lütfettiği ve bizim için çok değerli olan belgeler ile fotoğraflara da yer verdiğimizizi Eflâton Cem Güney dosyası Hayat Ağacı'nda² yer aldı. Bana emaneten gönderdiği fotoğraf ve belgeleri dergimizin 18. sayısıyla birlikte yolladığımızda, çok memnun ve mütehassis olmuştu.

¹ N. Yücel Mutlu, *Masal Babası/Sivaslı Eflâton Cem Güney*, Buruciye Yayınları, Ankara, 2011.

² *Hayat Ağacı*, "Bu Toprağın Masal Babası", Şehir Kültürü Dergisi, Editör: Tekin Şener, Sivas, 2012,S. 18.

Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 6-7 Haziran 2014 tarihinde Sivas'ta "Masal Babası Eflâton Cem Güney Sempozyumu" düzenledi. Bu vesile ile Eflâton Cem Güney'in kızı Özden Hanımı ziyaret etmeyi istiyordum. Bu ziyareti, İstanbul'a gittiğim 19 Haziran 2014 günü gerçekleştirebildim. Özden Hanım Ataköy'de oturuyordu. Telefonla arayarak arkadaşım Prof. Dr. Güneş Akgün Hanım ile birlikte geleceğimizi söyledim. Bizleri yakın ilgi ile karşılayan ve Türk misafirperverliğiyle ağırlayan Özden Hanımdan, anne ve babasına, ağabeyi Kâmurân Çetin Bey ve ablası Rezzan Hanıma dair hatıralarını dinledik. Evde duvarda asılı olan fotoğraflar ile Andersen ödül belgelerinin fotoğraflarını çektik.

- Sevgili Özden Hanım, babanız Eflâton Cem Bey ile ilgili geçmişe dair hatıra olacak belgelerin durumu nedir? 1920 yılında yayımlanan ve hiç bir yerde bulunmayan "Matem Sesleri " kitabının bir nüshası var mı? Ayrıca Eflâton beyin el yazısını havi notları, özellikle ağabeyiniz Kâmurân Çetin ile ilgili fotoğraf ve hatıralar hakkında neler söylersiniz?

- Matem Sesleri bizde de yok. Ağabeyim Kâmurân Çetin'in vefatından sonra onunla ilgili fotoğraflar ve belgeler, daha sonra da babama ait olanlarla birlikte bir daha bakılmamak üzere kaldırılmıştı.

- Eflâton Cem Bey ve ailesinden bahseder misiniz?

- Babam geçmişe dair pek konuşmazdı. Çocukluğunda, önce babasının vefatı, Sivas'a geldiklerinden kısa bir süre sonra da annesi Hayriye Hanımı kaybetmesi, çocukluktan başlayan ve kimselere söylemek istemediği derin kederiydi. Babam bütün sevgisini çocuklarına ve öğrencilerine vermişti. Ağabeyim Kâmurân Çetin'in, genç yaşında, hayatının baharında vefatından sonra ailece yaşadığımız derin acı bizi dünyaya küstürmüş, hayatımızı karartmıştı. Ağabeyim, 1941-1942 yılında Kütahya Lisesi'nden mezun oldu ve İstanbul Üniversitesi felsefe bölümünde yüksek tahsiline başladı. Önce yurttaki kalıyordu. Annem Naciye Hanım ağabeyimin durumuyla ilgili olarak sık sık Kütahya'dan İstanbul'a giderdi. O yıllarda bu seyahatler çok zordu. Ağabeyimin hastalanması üzerine 1944 Martında, babam Haydarpaşa Lisesi Edebiyat öğretmenliğine tayin oldu. İstanbul'da önceleri Üsküdar'da oturmuştuk. Ağabeyim 20 Ekim 1944 yılında menenjitten vefat etti. Kabri Karacaahmet'te aile kabristanımızdadır.

Babam ve annem, hastalanmayalım diye bize çok ihtimam gösterirlerdi. O dönemlerde "Calcium" preparatlarından doktorların nerisiyle ablam Rezzan'a ve bana kullanıldığını hatırlıyorum.

- Eflâton Bey nasıl çalışırdı? Babanızdan masal dinlediniz mi? Öğrencileriyle ilgili neler söylersiniz?

- Babam, az konuşur, az yemek yer, az uyur ve geç vakitlere kadar çalışır, yazılarını el yazısı ile yazardı. Öğrencileriyle sert konuşmazdı, bakışlarıyla disiplinli bir öğretmen olduğunu öğrencileri anlardı. Doğru ve güzel yazan öğrencilerini takdir ederdi. Evladını kaybettikten sonra bile durmadan yazdı, kendini çalışmalarına verdi. Çok sigara içerdi, ağabeyimin vefatından sonra sigarayı daha da çoğaltmıştı. Annem, zayıf bünyeli olan babamın ve bizim yemek yememiz için bazen yeminler verir, babam buna hiç razı olmazdı. Babamın masallarını, biz de radyodan dinledik, kitaplarından okuduk. Babam Kütahya Lisesi'nde iken şöyle bir anısını anlatmıştı:

Derste iken arka sırada bir öğrenci pencereden dışarıya bakıyormuş. Öğrenci, "Hocam öğrenciler dışarı çıkıyorlar, bizi de çağırıyorlar" demiş. Babam, "acaba aş mı yapıyor?" düşüncesiyle kapıyı açmış ki sınıfa dumanlar dolmuş. Önce öğrencilerini çıkardıktan sonra babam da çıkmış ve ardından okulun çatışı çökmüş, ölümden dönmüşler.

Babamın öğrencilerinden bakan ve üst düzey yöneticiler vardı. Kendisi gibi öğretmen olan öğrencileri de çoktu. Öğrencileri her bayramda ziyaretine gelirler evimizde âdetâ yer bulunmazdı. Biz Ataköy'e, bu eve 1964 yılında geldik, buraya ilk gelenlerdeniz. Babam 1961 yılında yaş haddinden emekli olduktan sonra da 1970 yılına kadar aktif çalışma hayatına devam etmişti. Bu arada görmesi de azalmıştı. 1971 yılında yayımlanan ve son kitabı olan *Folklor ve Edebiyat* için "gözlerimin son çırası" diyerek, gözlerinin zayıfladığını söylemek istiyordu. Bu tarihten sonra evine çekildi ve onu 1981 yılında kaybettik³.

- Eflâton Cem Güney'in, Sivas yöresinin zengin sözlü kültürüne çok hâkim olduğunu onun eserlerinde ve masallarında görüyoruz. Sivas'ta kullanılan "gözün çırası/çerağı/ ışığı" sağlık ve hayat için kullanılan bir ifadedir. *Masallar*⁴ kitabını; "*İki kızım iki gözüm Rezzan'la Özden'e*" şeklinde sizlere ithaf etmesi de tam bir Sivaslı ifadesidir. Çünkü Sivas'ta eskiden mektup hitapları "iki gözüm oğlum" veya "İki gözüm kardaşım" diye başlardı. Eflâton beyin yazılarında kullandığı Sivas'a özgü sözler ayrı bir

³ 23-30 Haziran 1975 tarihinde İstanbul'da Galatasaray Lisesi'nde toplanan I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi'ne katılmışım. Kongre açılışında, Vehbi Cem Aşkun, hocası Eflâton Cem Güney Bey'in rahatsızlığı sebebiyle, kongreye iştirak edemediğini ve katılanlara selam ve sevgilerini iletmişti. (M. Üçer)

⁴ Eflâton Cem Güney, *Masallar*, Ankara, 2009. (Daha önce yayımlanmış olan masallardan seçmeler yapılarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır. 317.s.)

çalışma konusudur. "İnce eğirip sık dokumak", "esip, yağmak" , "dala takmak", "elekle su taşımak", "neler geldi neler geçti felekten", "dili dışı kilitlenmek", "çoğu babalar baca tütünü ana güder kuzuyu", "teli pulu dökülmek" gibi deyimlerimiz, "yastık çerezi", "ortancıl kardeş", "emlik kuzu", "estek edip köstek etmek", "allem etmek kallem etmek" gibi ifadeler; *Masallar* kitabındaki Sırmalı Pabuç ve İncili Yorgan masalından aldığımız sadece birkaç örnektir. Özden Hanım, aileniz ve Sivas için daha neler söylersiniz?

- Annem esprili ve şakacı bir insandı ama o da ağabeyimin üzüntüsü ile hastalandı, yüksek tansiyonu vardı, felçli olarak yaşadı ve 1985 yılında vefat etti. Ağabeyim çok güzel bir çocukluk geçirdi. Onunla ilgili olarak, Ataköy'de yan blokta oturan bir hakim beyden naklen şu hatırayı komşularımdan dinledim: Hakim bey, üniversitede okurken ağabeyim ile aynı yurtta arkadaşlarmış. Ağabeyimin çok güçlü bir kişiliği olduğunu ve hastalandığında doktoruna "yaşamak istiyorum" dediğini komşularıma anlatmış. Biz üzülrüz diye bize söyleyememiş. Onlar tayin olup gittikten sonra komşularımız anlattılar. Keşke o hatıralarını bize de söyleseydi, ağabeyime ait başka hatıralar da duyardık belki. Bir gün Nüfus Müdürlüğünden telefonla arayarak, "Kâmurân Güney'in fotoğrafı bir nüfus belgesi var, gönderelim mi?" diye sordular. Yollamalarımı istedim. O belgede ağabeyimin çocukluk günlerine ait üzeri imzalı ve soğuk damgalı bir vesikalık fotoğrafı vardı. Evraktan çıkardığım fotoğrafı ablamın fotoğrafının bulunduğu çerçevenin köşesinde muhafaza ediyorum. Ablam Rezzan da yüksek tansiyonu sebebiyle 2009 yılında hastalanıp hastaneye yatmıştı. Onun hastalığı sırasında ben de hastalanmış ve ayaklarımdaki problem sebebiyle başka bir hastaneye yatırılmışım. Bana, oksijen tedavisi yapılıyordu. Ablamın hastalığında ve vefatında yanında olamadığım ve ona bakamadığım için çok üzülürüm. Ata diyarı Sivas'ı hiç görmedim, keşke sağlığım elverse de gidebilsem, çok isterim.

- Sevgili Özden Hanım, Sivas'ta yapılan "Masal Babası Eflâton Cem Güney Sempozyumu" hakkında kısa bilgi vereyim: Çok faydalı bir bilimsel faaliyet olan sempozyumdaki bildiriler kitabı baskı için hazırlanıyor. Siz mazeretiniz sebebiyle gelemediniz ama sempozyuma gönderdiğiniz mesajla aramızdaydınız. "Eflâton Cem Güney'in Kitapları" üzerinde bir sunum yapan ve bu sempozyumun hatırasına özgün mektup zarfı hazırlayan Sivaslı eğitimci ve yazar Erhan Paşazade sempozyumdan önce beni telefonla arayarak Eflâton Cem Güney adının Sivas'ta bir okulumuza verilmesi teklifini dile getirmemi istemişti. Ben de bu hususu Kültür Müdürümüz Kadir Pürlü Bey'e söyledim.

Sempozyumun açılışında, şehrin protokolü huzurunda dile getirilen bu konu ile Valimiz ilgileneceğini belirttiler. İstanbul Ümraniye'de "Eflâton Cem Güney İlköğretim Okulu " vardı ama Sivas'ta bu adla bir okul çoktan olmalıydı. İnşallah ikinciliği kimseye vermeyiz. Sizden bir istirhamımız daha var: Evde duvarlarda ve konsol üzerinde bulunan çerçeveli belge ve fotoğraflar hakkında bilgi verir misiniz?

- Size göndermek istediğim çerçeveli fotoğrafta, babam, annem, ağabeyim ve ablam görülüyor. Samsun'da çekilmiş, 1930'lu yılların başı olmalı.

Babam, annem ablam ve benim yer aldığım renkli fotoğrafın yılı 1975 olabilir. Annemin arkasında ayakta duran ablam Rezzan, yanındaki de ben (Özden).

Andersen ödül belgelerinden ilki; 1956 yılında *Açıl Sofram Açıl* masal kitabına ait, ikincisi de 1960 yılında *Dede Korkut Masalları* ile aldığı "Andersen Pâyesi Şeref Diplomalardır."

İstanbul Valisi Vefa Poyraz diğer davetlilerin katıldığı toplantıda Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından babamın 50. yıl jübilesi için 1972 yılında verilen plaketin üzerindeki ifade:

"Milli Eğitim Müdürü Ali Yalkın uzun ve başarılı hizmetleri için Sayın Eflâton Cem Güney'e teşekkür eder. 29 Mayıs 1972"

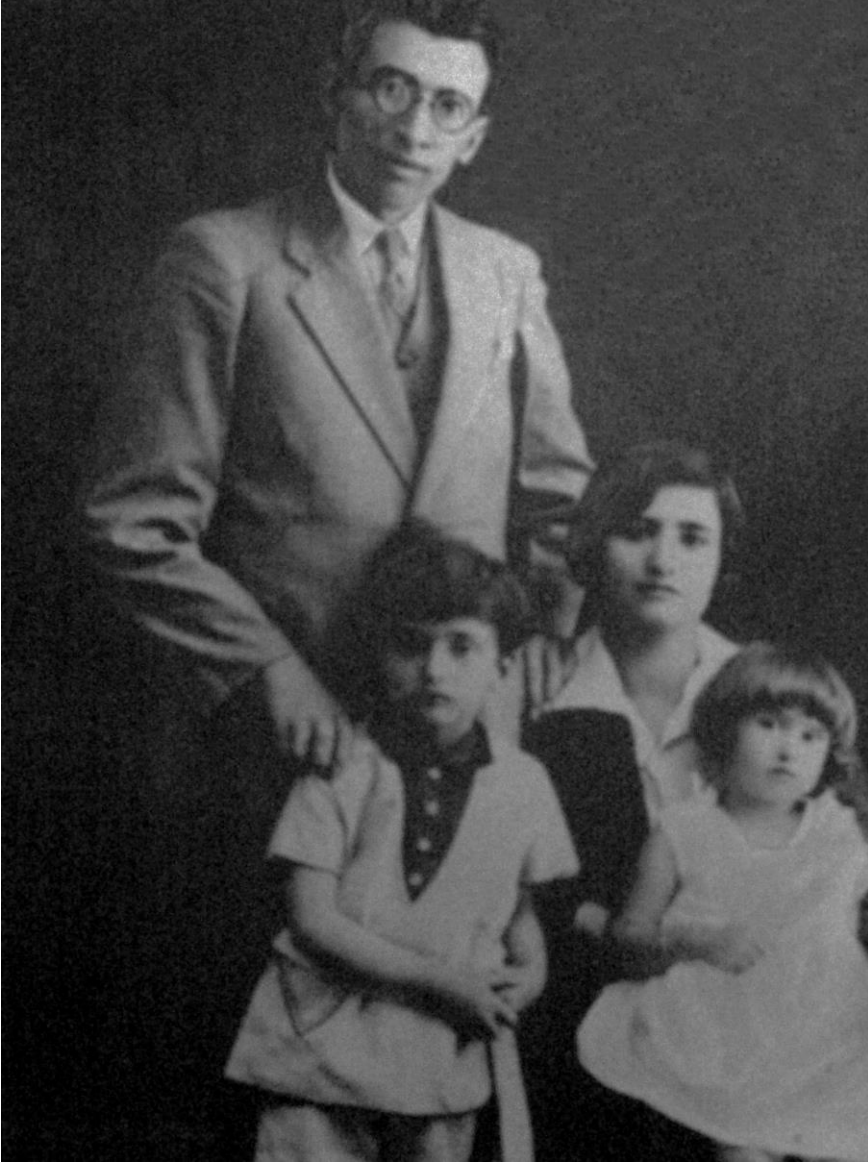
Babamın büyük ebattaki çerçeveli portresini Sivas'ta Eflâton Cem Güney adı verilecek okula hediye edeceğim.

- Özden Hanım, babanız Eflâton Cem Güney, anneniz, ağabey ve ablanızın hatıralarını taziz ediyor, rahmetle anıyoruz. Nazik ev sahipliğiniz ve vermiş olduğunuz bilgiler için çok teşekkür ediyor, size sağlık ve afiyetler diliyoruz. İnşallah, Eflâton Cem Güney adının verildiği okulun açılışında sizi Sivas'a bekliyoruz.

- Ben de Eflâton Cem Güney Sempozyumu'nu düzenleyen Sivas Valisi Sayın Âlim Barut Beyefendiye, Kültür Müdürü Kadir Pürlü Beye, babam için kitap yazan N. Yücel Mutlu Bey ve Prof. Dr. Saim Sakaoğlu⁵ Beye, Prof. Dr. Güneş Akgün Hanıma ve size çok teşekkür ediyorum.

Ataköy, 19 Temmuz 2014

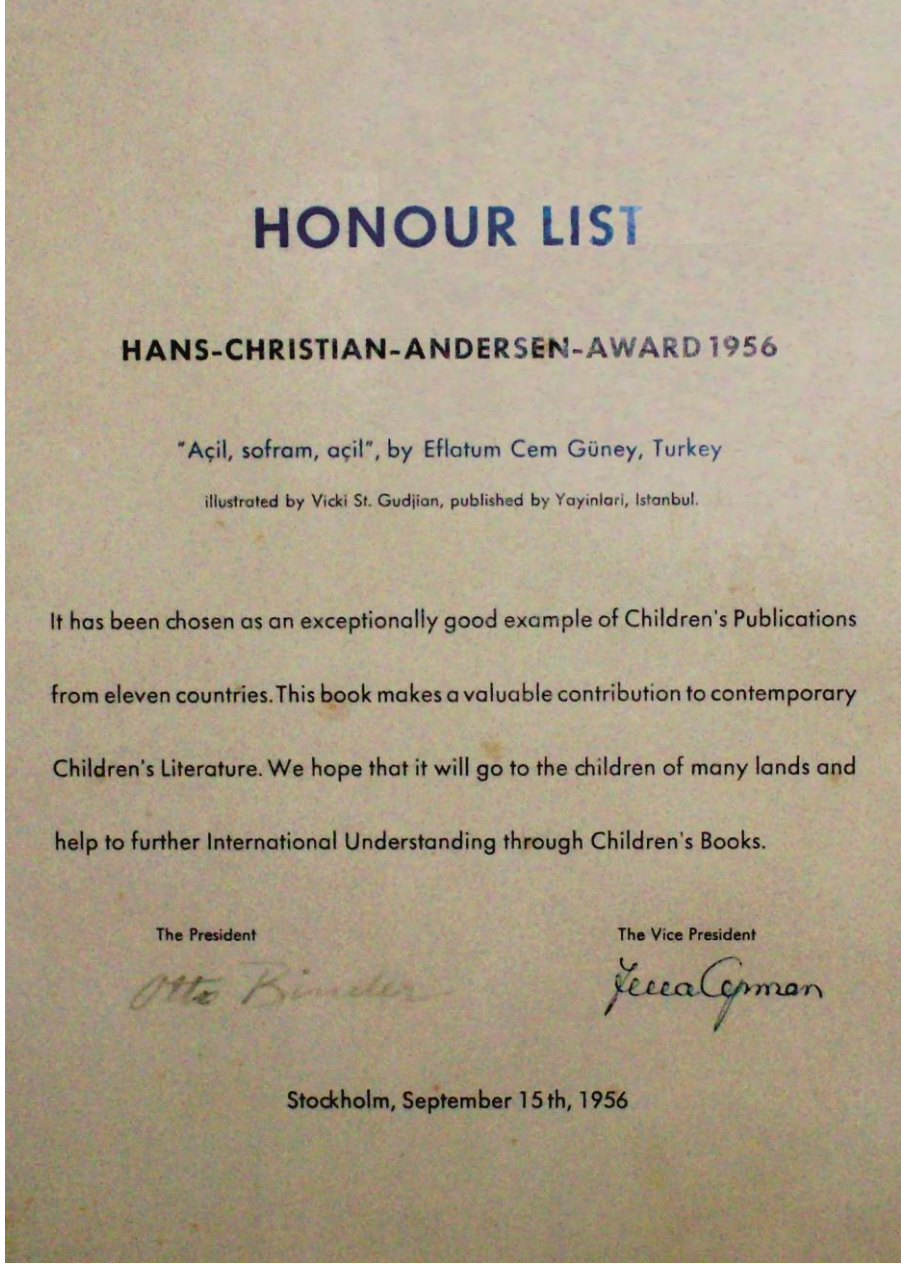
⁵ Saim Sakaoğlu, *Eflâton Cem Güney*, Konya, Mayıs 2014.

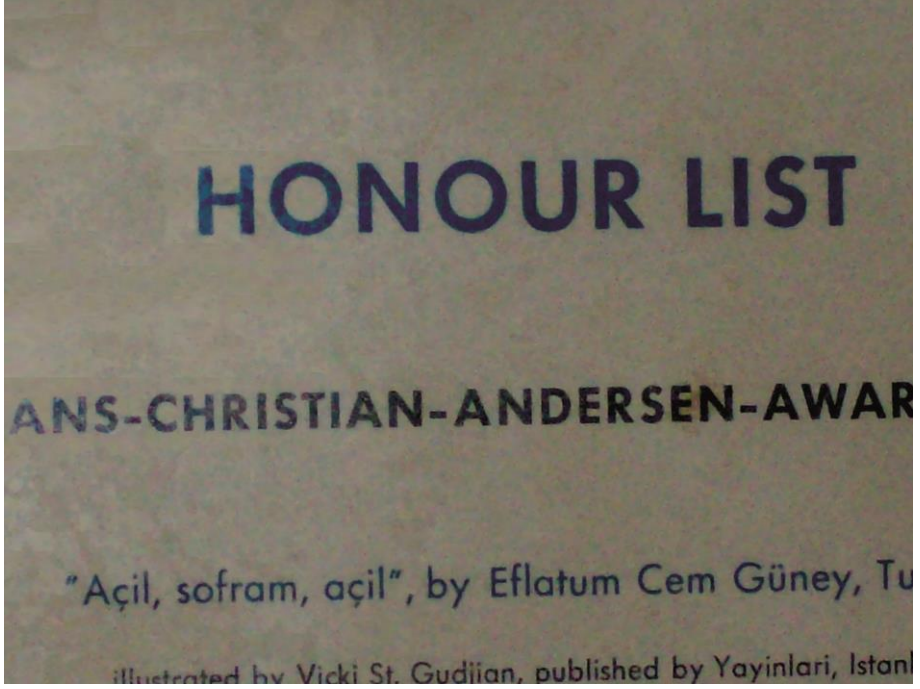
Eflâtun Cem Güney, Eşi Naciye Hanım, oğlu Kâmurân Çetin
ve kızı Rezzan Güney, Samsun, 1930.

Eflâton Cem Güney, Eşi Naciye Hanım, Kızları Rezzan ve Özden Güney
1970'li Yıllar.

1956 Şeref Listesi: Açıl Sofram Açıl

Şeref Listesi Detay

Switzerland: Selina Chönz	Der große Schnee Illustrations: Alois Carigiet Zürich: Spiegelverlag
Spain: José M. Sanchez Silva	La Burrita Non Illustrations: Lorenzo Goni Madrid: CID
Turkey: Eflatum Cem Güney	Açil, sofram, açil Illustrations: Vicki St. Gudjian Istanbul: Yayinlari
USA: Marie Hall Ets	Play with me Illustrations: Marie Hall Ets New York: Viking Press
USA: Jean Lee Latham	Carry on, Mr. Bowditch Illustrations:

Şeref Listesi Detayı 1956

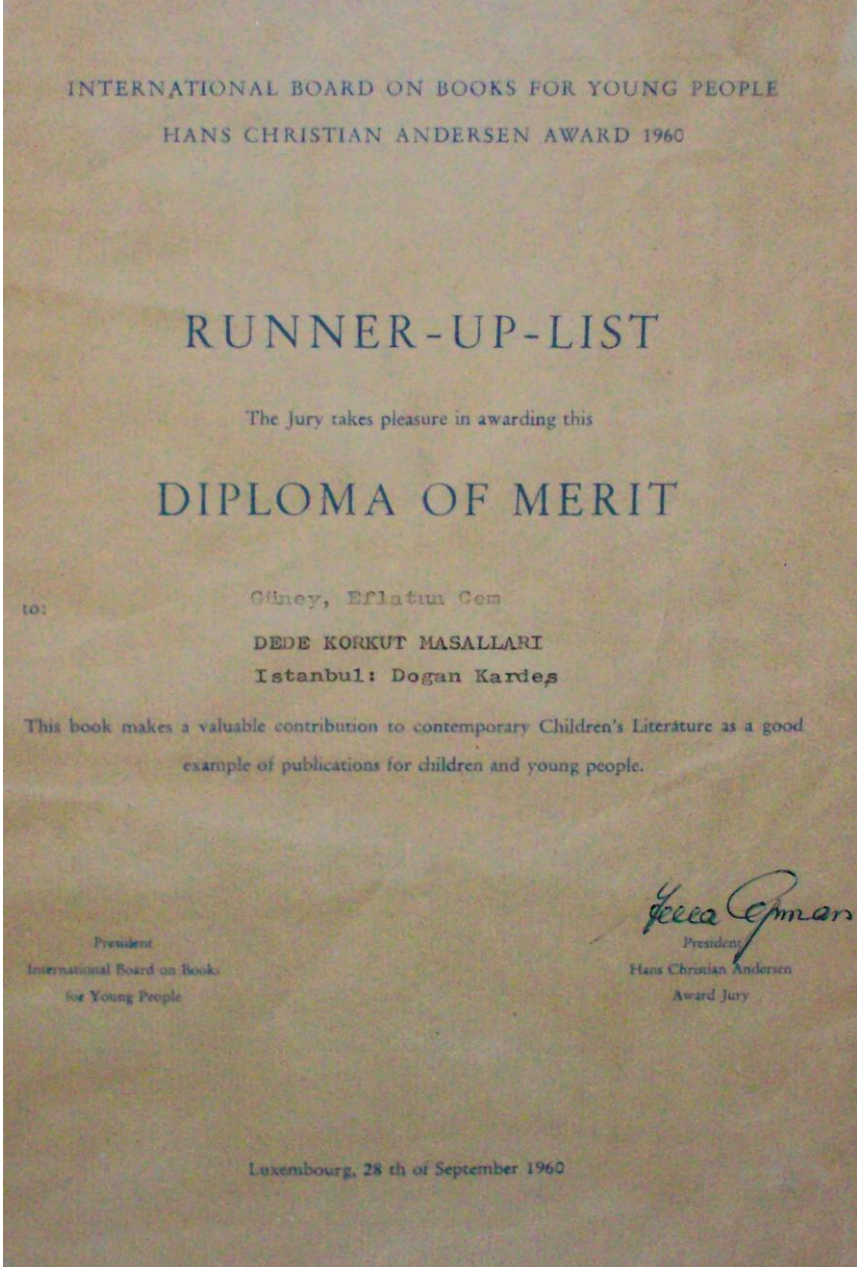
HONOUR LIST			
Austria:	Prinz Seidentraße	Sweden:	Mio, min Mio
Irene Stemmer	Illustrations: Prof. H. Comaro Wien: Jungbrunnen Verlag	Astrid Lindgren	Illustrations: Ilon Wikland Stockholm: Rabén & Sjögren
France:	L'Expédition de L'Annapurna	Switzerland:	Der große Schnee
Maurice Herzog	Illustrations: A. Brenet Paris: Arthaud	Selina Chönz	Illustrations: Alois Carigiet Zürich: Spiegelverlag
Germany:	Tonki soll leben	Spain:	La Burrita Non
Eva Reclin	Illustrations: Nikolaus Plump Stuttgart: Gundert Verlag	José M. Sanchez Silva	Illustrations: Lorenzo Goni Madrid: CID
Great Britain:	Lavender's Blue	Turkey:	Açıl, sofram, açıl
Kathleen Lines	Illustrations: Harold Jones London: Oxford University Press	Eflatum Cem Güney	Illustrations: Vicki St. Gudjian Istanbul: Yayınları
Great Britain:	Minnow on the Say	USA:	Play with me
A. Philippa Pearce	Illustrations: Edward Ardizzone London: Oxford University Press	Marie Hall Ets	Illustrations: Marie Hall Ets New York: Viking Press
Italy:	Orzoweï	USA:	Carry on, Mr. Bowditch
Alberto Manzi	Illustrations: Silvano Campeggi Firenze: Vallecchi	Jean Lee Latham	Illustrations: John O'Hara Cosgrave II Boston: Houghton Mifflin
Norway:	Folk og rovere i Kardomme by	USA:	Men, microscopes and living things
Thorbjörn Egner	Oslo: Damm & Son	Katherine Shippen	Illustrations: Anthony Ravielli New York: Viking Press
Sweden:	Farling Midsommar		
Tove Jansson	Illustrations: Tove Jansson Stockholm: Gebers Forlag		

Şeref Listesi 1956

50. Yıl Plaketi:

Millî Eğitim Müdürü Ali Yalkın uzun ve başarılı hizmetleri için Sayın Eflâton Cem Güney'e teşekkür eder. 29 Mayıs 1972

Eflâton Cem Güney'in 1960 yılında, Dede Korkut Masalları ile Aldığı Andersen Pâyesi Şeref Diploması

Masal Babası Eflâtun Cem Güney Sempozyumu

DEĞERLENDİRME OTURUMU

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU'nun Konuşması

Değerli ve sabırlı dinleyicilerimiz.

Güzel bir sözümüz vardır; "Emir yüksek yerden geldi" derler. Bu sefer yüksek yerden gelmedi emir Doğan beyden geldi. O her ne kadar on dakika dediyse de biz kişi başına 6 dakika konuşacağız. Efendim zaten Nazım Hikmet Bey gelmemekle bize zaman kazanmasını sağladı. Ona göre değerlendireceğiz.

Ben hep düşünürdüm acaba biz yetiştirdiğimiz değerlere ne kadar sahip çıkabiliyoruz veya sahip çıkabiliyor muyuz? Bundan 5 yıl kadar önce İstanbul'da BESAM adlı bir dernek var. İki gün süren 30-31 Mayıs 2009 tarihlerinde İstanbul'da iki gün süren bir sempozyum düzenlemişlerdi. Kitap halinde bastılar 2010 yılında. Orada dört oturumda Türkiye'de yaşamış, yurt dışında filan değil, Türkiye'de yaşamış fakat yavaş yavaş unutulmaya yüz tutan kişiler ele alınmış Eflâton Cem Güney'i de bir yazar anlatıyor. Hakikaten bazıları unutulmaya yüz tutan ama bazıları değil. Mesela; Yakup Kadri Karaosmanoğlu da var. Türk romancılığı oldukça Yakup Kadri Karaosmanoğlu unutulmaz. Ama onlara ilgi azaldığı için canlandırmak amacıyla onu da ele almışlar.

Biz bugün Eflâton Cem Güney'in unutulmaya yüz tutanlar arasında olmadığını ispat etmek için altı oturumda onu değişik boyutlarıyla ele aldık. İnşallah Valiliğimiz bu bildirimleri bir kitap haline getirirse, Eflâton Cem Güney ebediyen unutulmaktan kurtulacaktır. Eserleri açısından aslında unutulmayacaktır da anılması açısından da unutulmak talihsizliğine uğramayacaktır.

Ben doğrusu az önce az daha unutulacak bir arkadaş vardı. O masalları, kitapları anlatan arkadaşım bir de en sağda bir genç kızımız vardı. Bu toplantının en gençleri onlardı. İşte Ali Bey, ben filan da aksakallarıydı. Arada iki nesil değil üç nesil varken Eflâton Cem Güney bu üç nesil değişik açılardan ele alınıyorsa ve değişik illerimiz Eflâton Cem Güney'e sahip çıkıyorsa Eflâton Cem Güney'i her yönüyle ele alacak bir nesil biz yetiştirebiliyorsak ben Eflâton Cem Güney'in Türk kültür tarihinde Türk halk kültürü tarihinde asla unutulacağı kanaatinde değilim.

Ve şunu da samimi olarak söylüyorum ben bu toplantıda olmasını arzu ettiğim kişiler vardı. Bu Malatya İnönü Üniversitesi'ndeki soyadı LÜLE

olan bir kızımız vardı. Yardımcı Doçent Doktor evet o lütfetiler eserini bana gönderdiler, yararlanmamı sağladılar ben de bir cemili olsun diye onun ilgili bölümlerini aldım tıpkı Daştan kızımız da olduğu gibi. Emir oğlumuzda olduğu gibi onlara da bir jest yaparak onlara ithaf ettim.

Dil açısından hiç ele alamadık aşağı yukarı. Ben Sivaslı arkadaşlarıma söylüyorum. Bu on yılda bir yapılırsa bu kızımız o zamana kadar bu kızımız doçent değil profesör bile olabilir. Bir profesörün Eflâton Cem Güney' in dilini nasıl işlediğini inşallah o kızımız da Esra kızımızdan bekleriz. Ramazan bey keşke Emiroğlu beyde aramızda olsaydı. Neden o aramıza katılmadı onu anlayamıyorum. Bir daha ki sefere biz hayatta olur muyuz bilmem amma bu alanda emek verenler haberdar edilirse sağdan, soldan, yandan, önden kişileri tavsiye ederiz.

Ben şahsen bir itirafta bulunayım. Dağıttığım kitabın Eflâton Cem Güney adlı kitabın bazı bilgileri son dakikada yakaladım. Bu Daştan kızımızın tezi bana öyle ulaştı. Onun tezini ele alınca Mert kızımızın tezi dikkatimi çekti sora sora her şeyi halledebiliriz. Onun için ben inanıyorum ki on yıl zarfına Eflâton Cem Güney' le ilgili başka çalışmalar da yapılacak Üniversitelerde akademik olarak. Benim gibi Üniversite dışından kitap hazırlayacak olanlar olacaktır. Onların katılmalarını sağlamakla ikinci belki uluslararası Eflâton Cem Güney sempozyumunu 2024 değil artık on yıl olmasın 2023 de Cumhuriyetimizin 100. yılında yapmayı Sivaslıların boynuna bir borç olarak veriyorum.

Teşekkür ederim.

Nail TAN'ın Konuşması

Sayın başkan değerli arkadaşlarım, değerli Sivaslılar.

25 civarındaki bildiri içerisinde Eflâton Cem Güney hayatıyla, eserleriyle, hizmetleriyle sanatıyla ve eser yorumlarıyla, eser değerlendirmeleriyle, her yönüyle ele alındı. Sadece hocanın işaret ettiği gibi dil yönünden incelenmesi gerekir. O çok çetrefil bir konudur. Gelecekte herhalde ikinci toplantı da dil yönünden bu dilinin zenginliği, kıvraklığı bazı sebeplerini arkadaşlar söylediler amma dil yönünden incelenmesi de Eflâton Cem Güney'in değerlendirileceğine inanıyorum.

Arkadaşlarımız gerçekten konuyu ciddiye alıp bildirimlerini güzel hazırlamışlar. Yeni bilgiler, yeni belgeler ortaya koymaya çalışmışlar. Bu bakımdan arkadaşlarımın her birini ayrı ayrı tebrik ediyorum. Ben gerçekten çok yararlandım. Bu yaşta çok yeni şeyler öğrendim.

Neşet Ertaş sempozyumunu her zaman örnek olarak veriyorum. Böyle tek konuda düzenlenen sempozyumlarda maalesef çok suda, çok gereksiz konularda bildiriler sunulduğu oluyor. Neşet Ertaş'ın Türkülerinde Edilgen Fiiller, Neşet Ertaş'ın Türkülerinde Divan Edebiyatı Sanatları, onun Allah'ım ne garip ne olmayacak konularda puan alalım diye yüzün üzerinde kişi Neşet Ertaş konuşmaya çalıştı. Konuşmaya çalışınca da böyle garip şeyler ortaya çıktı. Ama ben hem Muzaffer Sarısözen toplantısında hem de burada memnuniyetle görüyorum düzenleme kurulu ve danışma kurulu çok iyi çalışmış ve bildirimleri değerlendirmişler ve konuyla ilgili doğrudan doğruya ilgili yeni bir bildiri, yeni bir yorum, yeni bir görüş getirici bildirimler ortaya konmuştur. Sivas'ın bu değerini de tanımış olduk. Ahmet Kutsi Tecer de inşallah gelecek yıl buluşabiliriz. Bu toplantının şöyle hayırlı sonuçları da oldu. Sivas Milli Eğitiminde Eflâton Cem Güney ve benzeri değerlerin adlarının eğitim kurumlarında yaşatılması sokaklarda, caddelerde, parklarda yaşatılması konusunda devlet görevlilerinden çok ciddi söz aldık. Böyle hayırlı bir sonucu da oldu.

Düzenleyenleri defalarca tebrik ediyorum. Üniversitemizdeki üniversitemizin mensuplarını, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü mensuplarını kutluyorum ve bir Kastamonu'lu olarak Sivas'ı kiskanyorum.

Saim SAKAOĞLU:

Efendim Nail Bey Sivas'ı kıskanmasın. Sivas Nail beyin 10'dan fazla cilt kitabını görerek kıskansın. Bir Nail Tan bir kere dört yıl Kastamonuları anlattı.

Nail TAN

Kastamonu da 10 cilt oldu evet.

Saim SAKAOĞLU

On cilt makaleleri var. Ama tabii Sivas'ımızın ben hep onu düşünürüm. Başkanımız neredesiniz? Doğan Bey bize o kadar çok hediye kitap verdiniz ki nasıl götüreceğiz. Evet, ben sabahleyin söyledim, Konya'da kitap yayıncılığında her şey Mevlana üzerine dönüyor. Konya ile ilgili kitapları benim gibi garipler hep kendi imkânlarıyla bastırıyorlar. Meram Yazıları mesela, efendim falan kitap, filan kitap. Sivas bu bakımdan şanslı kutluyoruz.

Prof. Dr. İsmet ÇETİN'in Konuşması

Efendim balkanlarda başlayıp Sivas'ta biten, Sivas'ta başlayıp memleketin muhtelif yerlerinde dolaşan Türk aydınlanmasının bir neferi Eflâatun Cem Güney Sempozyumu bugün ancak konu hazırlıkları birkaç aydır devam ediyor. Bunu Kadir Pürlü başta olmak üzere düzenleyenlere teşekkür etmek görevim.

Bu yıl Türki düşünceleri önderlerinden bir tanesini UNESCO tarafından ilan edilirken bir de Gaspıralı İsmail Bey'in onu da burada şenlendirmiş olalım. Türkiye'den uzanan, balkanlardan uzanan Karadeniz'e kadar giden bir Türk kültür coğrafyasında toplumların bilinçaltını kimi zaman bilinç aşırma, kimi zaman metin nakli, kimi zaman sanat yaratısı, İngilizce öğretmeni.

Edebiyat öğretmeni geçiniyoruz biz. Orada dil sanatları diye bir alan var. Bir dil sanatkârını öğrendik. Dil sanatkârının bilinçaltını öğrendik dil sanatkârının bu toplum kalkınması için toplu faydalanması için zirai faaliyetlerden edebi faaliyetlere kadar onları öğrendik. Değer dediğimiz her ahlaklı toplumun prensiplerine bağlı bir toplum olmasının yaratılması gereğine dair düşüncelerinin kimi zaman masallar yoluyla kimi zaman bir eser yazmak marifetiyle topluma hizmet etmiş bir şahsiyeti öğrendik.

Gerçekten ben çok şey öğrendim. Benim öğrettiklerimden daha fazla anlatıldı ve zannediyorum, kanaatim, inancım odur ki faydalı bir toplantı oldu.

Yeniden, düzenleyenlere hazırlayanlara başta Doğan Bey ve Kadir Bey olmak üzere onlara teşekkür ediyorum. Bir de Kadir beyle konuştuk bildirilerin basılacağını söyledi. Bunun arkasından da daha başka kapsamlı toplantıların geleceğini de söyledi. Ümidimiz o, yeniden Sivas'ta buluşmak.

Bir de benim özel, bu toplantının dışında toplantı için söyleyeceklerim bu kadar. Toplantının dışında bu özel bir günümüz sadece açık bir çay içeceğim akşam Çerkez'in kahvesinde benim misafirim olacaksınız, Bugün çay içmemizin yıl dönümü. Evet bu çok cici bir törendi.

Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA'nın Konuşması

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU:

Efendim kapanışı yapmak üzere Doğan Beyi davet ediyorum. Siz kapatacaksınız. Bizim gücümüz kapatmaya yetmez. Biz ancak açabiliriz. Ama ben Kadir Bey başta olmak üzere Doğan Bey, Kadir Beyin etrafındaki arkadaşlarımız, Doğan beyin etrafındaki arkadaşlarımız, Vali bey, Belediye Başkanı, Kültür Müdürü yani bu konuda şöyle parmağının ucuyla tozu alan kim varsa hepsine hepimizin adına teşekkür ediyorum. Toplantıyı kapatma mutluluğunu Doğan Bey'e veriyorum. İyi akşamlar diliyorum. Hoşça kalınız.

Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA:

Hayatın mini provasını yaptık burada. Her şeyin canlı olan her şeyin bir gün sona ereceğini. Biz de başladık ve hem de daha kısa bir gün de başladık ve bitirdik. Bizi dünden itibaren sevindirdiniz. Sabah bazı dostlarımızı gördük sevindik. Hasretliğimiz gitti. Hepiniz teşekkür ettiniz ve bizi sevindirenleri Allah ta sevindirsin diyorum.

Her zaman biz Sivas olarak burada bir eviniz var. Bizi bir kardeş bilin. Her zaman sempozyum şart değil bir telefonunuz yeter. Biz ayağınızın türabı oluruz. Bütün samimiyetle söylüyorum. Güzel bir sempozyum kısa, özlü, sade Saim hocamın dediği gibi teferruattan arınmış ve önemli noktalar tespit edilmiş, emek verilmiş bildiriler.

Hepiniz emeğinizi helal edin. Eflâtun Cem Güney'in ruhu şad olacaktır sayenizde ve arkadaşlar lütfen biraz ciddiye alalım. 1 Temmuz kadar bildirimimizi gönderelim. Ve basalım. Çünkü Tokat bir sempozyum düzenliyor. Biz onlar kadar gaddar olmadık. 1 Eylül'e kadar bildirisini göndermeyenler programa ismi yazılmayacak diyorlar. Belki de doğru bir davranış içindeler. Biz Türkü Sempozyumundan hatırlıyoruz. Türkü Sempozyumu iki buçuk sene de basıldı. Göndereceğiz, tamam, hazır, eklemelerim var vs. İki buçuk sene de basıldı. Bu kadar da olmasın 1 Temmuz baz alalım. Zaten çoğumuzun bildirisini hazır bir an önce kitaplar raflarımızda olsun.

Ben biraz telaş ettim. Çünkü buradan Kent Meydanı, Mehmet Şarkışla hocam kızacak Öyle adlandırıldığı için ben öyle telaffuz ediyorum. Şehir

meydanını bir görmenizi istiyorum. Görmeyenlerimiz var. Buruciye, Darüşşifa Kale Camii önemli bir yapı buradan oraya yürüyerek gidelim. Arabamıza meydanda bineceğiz oradan yemeğe geçeceğiz. Şöyle böyle bir buçuk saat süremiz var. Yediyi çeyrek geçe arabaya bineceğimizi hesap edersek buradan oraya gitmemiz de on onbeş dakika sürer yavaş yavaş. Orayı bir görmenizi istiyorum. Görmeyenlerimiz için güzel olacaktır.

Şu anda aklıma gelen başka bir husus yok. Yediyi çeyrek geçe Paşabahçe'de yemeğimiz var. Sekiz buçuk ta da Âşıklar Derneğinde de programımız olacak ve çok haz alacağınızı ümit ediyorum. Sivas'ın önde gelen âşıkları burada olanlar tabi şu anda Sivas'ta olanlar Sesi güzel arkadaşlar size unutamayacağınız bir gece yaşatacaklar.

Katılımınızdan dolayı ve varlığınızla bu salonda bize renk kattığınız için davetlilere hassaten teşekkür ediyorum. Ömrünüz var olsun. Bir toplu fotoğraf çekilirse ebedileştirmiş olacağız bunu.

Hepinize sonsuz teşekkürler.

Masal Babası Eflâtun Cem Güney Sempozyumu

SEMPOZYUM SONUÇ BİLDİRİSİ

Masal Babası Eflâton Cem Güney Sempozyumu adıyla bugün, 07 Haziran 2014 tarihinde düzenlenen bu bilimsel toplantı; Türk kültürünün çatısı altında; Türk edebiyatı, Türk folkloru, çocuk edebiyatı ve masal geleneğine yönelik önemli bir faaliyet olarak kabul edilmelidir. Bu toplantının Sivas'ta gerçekleştirilmesi, hem Eflâton Cem Güney'in hem de onun çalışmalarının Sivas'la sınırlandırılması anlamına gelmez; aksine onun millî düzeyde bir ad ve eser sahibi olduğu anlamını taşır.

Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü koordinatörlüğünde, Cumhuriyet Üniversitesi ve Sivas Belediye Başkanlığı'nın katkılarıyla gerçekleştirildiği ifade edilen bu Sempozyumun Kurul üyeleri, özellikle İl Kültür ve Turizm Müdürü Sayın Kadir Pürlü ile Cumhuriyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Doğan Kaya Beylerin çabalarıyla başarılı bir şekilde sonuçlandırılmıştır. Bu sempozyumun gerçekleşmesinde emeği geçen kurum, kuruluş ve kişileri kutluyoruz.

Sempozyumun açılışında konuşan protokol üyeleri, Cumhuriyet Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ali Erkul, Vali Yardımcısı Ömer Kalaylı, Belediye Başkan Yardımcısı Ahmet Özaydın, İl Kültür ve Turizm Müdürü Kadir Pürlü konuya verdikleri önemi, özellikle toplantı konusu olan Eflâton Cem Güney'in eserleri hakkındaki verdikleri bilgilerle dinleyicilere sunmuşlardır.

Sempozyumun I. Oturumu, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu ve Kadir Pürlü'nün başkanlığında başladı. N. Yücel Mutlu, Eflâton Cem Güney'in Balkanlardan başlayıp Sivas'ta devam eden aile monografisi, biyografisi ve çalışmalarlarıyla ilgili muhtasar bilgi verdi. Prof. Dr. İsmet Çetin, Eflâton Cem Güney'in fikrî alt yapısı ve bunun eserlerine yansımaları üzerinde durdu. Nail Tan ise onun Türk kültürüyle ilgili kurumlarla ilişkisi üzerinde durdu.

Programa sonradan dahil olan Salih Şahin, Osmanlı arşiv belgelerinden hareketle Eflâton Cem Güney'in şeceresi ve hizmetlerini anlatırken Osmanlı bürokrasisi hakkında da bilgilenmemizi sağladı. Adları bu oturumda görülen, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yardımcı ve Prof. Dr. Nâzım Hikmet Polat katılmadılar.

II. Oturum, Prof. Dr. Dilaver Düzgün başkanlığında yapıldı. Doç. Dr. Gülhan Atnur ve Doç. Dr. Bayram Durbilmez, Eflâton Cem Güney'in

masallarını ‘saf bir metnin olamayacağı’ düşüncesini temel alanmetinlerarasılık bakımından değerlendirdiler. Doç. Dr. Halit Karatay masalların değer öğretiminde kullanımını açıklayarak Eflâton Cem Güney’in masallarının ‘erdemli insan’ tipini yaratmada kullanılabilir özelliklere sahip olduğun örnekleriyle açıkladı. Bu oturuma Hayrettin İvgin katılamadı.

III. Oturum, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin ve Doç. Dr. Meral Ozan’ın başkanlığında yapıldı. Doç. Dr. Meral Ozan’ın masalların sanat yönü üzerinde durduğu bildirisini Doç. Dr. Nedim Bakırcı’nın Güney’in masallarındaki kùltlerden hareketle mitolojik unsurlar hakkında bilgi verdiği bildirisini takip etti. Yrd. Doç. Dr. Münir Cerrahođlu Güney’in masallarının değerler eğitimi, özellikle dinî değerlerin aktarılmasında kullanılmasıyla ilgili bilgi verdi. Prof. Dr. Saim Sakođlu, Türk masal yazıcılığında Ziya Gökalp’tan Eflâton Cem Güney’e uzanan yolu, çalışmalarını ve sanat yaratmalarını anlattı.

IV. Oturum, Doç. Dr. Nedim Bakırcı başkanlığında yapıldı. Prof. Dr. İsmail Görkem’in basında yazılanlardan hareketle Eflâton Cem Güney’in folklor çalışmalarıyla ilgili değerlendirme yaptığı bildirisini, akademik alanın dışında bir araştırmacının portresini anlatmak bakımından ilgi çekiciydi. Prof. Ali Osman Öztürk’ün bildirisini, Güney’in bir araya getirip yayımladığı türkù metinlerinden hareketle yazarın kavuşak/nakaratlarla ilgili düşüncelerinin aktarılması üzerine idi. Prof. Dr. Ali Yakıcı, Eflâton Cem Güney masallarında yer alan tekerlemelerin çocukların dil gelişimine ve söz varlığı zenginliğine katkıları üzerinde durdu. Doç. Dr. Faruk Çolak folklor ürünlerinin çocuk edebiyatında kullanılması konusunu Güney’in eserlerinden hareketle açıkladı. Bu oturuma Doç. Dr. Cengiz Gökşen katılamadı.

V. Oturum, Prof. Dr. İsmet Çetin başkanlığında açıldı. Prof. Dr. Dilaver Düzgün, Eflâton Cem Güney’in Erzurumlu Emrah hakkındaki çalışmalarını bildiri konusu olarak ele almıştı. Nihangül Daşdan, Eflâton Cem Güney’in folklor araştırmaları tarihindeki yerini ele aldı. Prof. Dr. Metin Özarlan, Erzurum âşık edebiyatı çalışmalarının ilk örneklerinden olan Erzurumlu Emrah’la ilgili Eflâton Cem Güney’i ele aldı. Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, Eflâton Cem Güney’in Kerem ile Aslı Hikâyesi’nden hareketle halk hikâyelerindeki şiirlerin sabit olmadığını, anılan hikâyedeki şiirlerin kaynaklarıyla ilgili değerlendirmelerde bulundu. Erhan Paşazade, Güney’in kitaplarının tasnifi ve tanıtımını üzerinde durdu.

Kapanış oturumu; Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, Nail Tan ve Prof. Dr. İsmet Çetin’in katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu oturumda konuşmacılar, bir

yandan sempozyumu çeşitli açılardan değerlendirirken öbür yandan da geleceğe yönelik dileklerini dile getirmişlerdir.

Masal Babası Eflâton Cem Güney Sempozyumu, Eflâton Cem Güney merkezinde bir yandan Türk masal geleneğinin yeniden ele alınmasını, bir yandan masalların anonim ürünler olmaktan ferdî ürünler olma yoluna girdiği, yeni sanat yaratmalarında birinci derecede faydalanılması gerekli materyal olduğu ve daha da önemlisi millî edebiyatın teşekkülüne katkı sağladığı ortaya konuldu.

Sempozyum'da Eflâton Cem Güney hakkında monografik bir esere yetecek kadar malzeme toplandı. Onun eserlerinin dil ve üslûp açısından da incelenerek basılacak bildiri kitabında yer alması faydalı olacaktır. Umudumuz, sempozyuma davet edilmemiş veya katılması mümkün olamamış olsalar bile bu alanda çalışan akademisyenlerden birer yazının istenilmesidir.

Masal Babası Eflâton Cem Güney Sempozyumu umulan başarıya ulaşmış olup yeni bilgi şölenlerinin kapısını açacak zenginliğe ulaşmıştır. Katılımcılar bilgilerini, tecrübelerini burada ilgililerle paylaşırlarken, düzenleme kurulu başta olmak üzere düzenleyen ve destek olan kurumlar adına ilgililere teşekkür ediyoruz.

